

Gorenjski Glas

PETEK, 21. JULIJA 2023

LETO LXXVI, ŠT. 58, CENA 2,80 EUR

ODGOVORNA UREDNICA: MARIJA VOLČJAK

ČASOPIS IZHAJA OB TORKIH IN PETKIH

INFO@G-GLAS.SI

WWW.GORENJSKIGLAS.SI

Neurje terjalo tudi smrtno žrtev

V hudem neurju v sredo popoldne je podrto drevo na Bledu padlo na dva tuja turista, pri tem je mlajša turistka umrla. Zaradi obsežnega vetroloma je v koči v Krmi ostalo ujetih okoli sto dvajset planincev.

SIMON ŠUBIC

Bled, Mojstrana – V torek in sredo sta tudi Gorenjsko prešli dve hudi nevihtni liniji. Še posebej intenzivne so bile nevihte z vetrolomi v sredo popoldne, saj so za sabo pustile ogromno razdejanje – podiralo je drevje, odkrivalo strehe in trgalo daljnovode, zaradi česar je na Gorenjskem vsaj kratkotrajno brez elektrike ostalo okoli pet tisoč uporabnikov. Žal je neurje terjalo tudi smrtno žrtev. Na sprehajalni poti okoli Blejskega jezera je namreč v sredo popoldne v bližini Vile Bled močan sunek

vetra podrl drevo, ki je padlo na dva sprehajalca. Mlajša tuja državljanka, po neurdnih podatkih naj bi bila stara 32 let, je na kraju dogodka umrla, starejši tuji državljani pa se je hudo poškodoval in so ga s helikopterjem odpeljali v bolnišnico.

Pravo razdejanje je v sredo popoldne povzročil vetrolom v dolini Radovne ter dolinah Vrta, Kot in Krma. Množica podrhtevanih dreves je povsem zablokirala ceste, zato je v Kovinarski koči v Krmi ostalo ujetih okoli 120 planincev, med njimi tudi skupina 35 slepih in slabovidnih planincev s prav toliko spremljevalci, ki

so se vračali s Triglava. Ker so nekateri med njimi nujno potrebovali zdravila, so jim jih skupaj s hrano še isti večer dostavili gorski reševalci iz Mojstrane. Včeraj zjutraj so s helikopterjem iz Krme odpeljali dve slabovidni osebi, ki sta nujno potrebovali zdravstveno obravnavo, in njunega spremljevalca, preostalim pa so prevoz v dolino omogočili v dopoldanskih urah, ko so vzpostavili prevoznost ceste. »Hvala vsem, ki so pripomogli k temu, da se nikomur ni nič zgodilo,« je dejala podžupanja Kranjske Gore Klavdija Gomboc.

► 4. stran

Včeraj se je odstranjevanje množice podrhtevanih dreves s ceste v dolini Radovne začelo že navsezgodaj zjutraj. / Foto: Gorazd Kavčič

Juti Krulc odkrili spomenik

V okviru Jutinega dneva – dneva odprtih vrat Vrta Kržišnik, ki ga pripravljajo v spomin na krajinsko arhitektko Juto Krulc, so tam odkrili tudi njen kip, ki ga je izdelal akademski kipar Bojan Mavsar.

MATEJA RANT

Žiri – Vrt Kržišnik, ki ga je Juta Krulc zasnovala leta 1974 ter ga ob pomoči hčerke Maje, njenega moža Tomaža Kržišnika ter vnuka Tadeja urejala vse do svoje smrti leta 2015, po novem krasi tudi njen kip. Že pred slovesnim odkritjem kipa, ki je delo akademskega kiparja Bojana Mavsarja, so se obiskovalci lahko sprehodili po vrtu in si ob tem na razstavi ogledali izbor botaničnih risb Jute Krulc iz njene skicirke, tri med njimi so ponudili tudi v odkup obiskovalcem.

► 6. stran

V Kržišnikovem vrtu so odkrili spomenik krajinski arhitektki Juti Krulc. / Foto: Tanja Mlinar

Na dirki v Kranju bodo odlične ekipe

► 8. stran

AZU.si
BIKES
ELEKTRIČNA KOLESKA

ODKUP MESNATIH, DEBELIH IN ČRNIH KRAV!

(02) 790 15 60, 031 733 637

Odkup celotnih govejih čred na gospodarstvu.

PLAČILO TAKOJ!

ODKUP KRAV do 4,10 € + davek (bio + 0,20 €)

Povečano povpraševanje po **BIO KRAVAH** (do 0,20 €)

AKTUALNO – prodaja **MALIH BIKOV** 200–300 kg

Aktualne dnevne cene:
BIKI do 4,65 € + davek
TELICE do 4,60 € + davek

Tedenska prodaja **MALIH TELIČK**; cca 200–250 kg!

Kogler Franc A., d.o.o. Parmova ulica 53, SI-1000 Ljubljana

Zagotovljeno plačilo v dveh dneh na vaš bančni račun.

GORENJSKA

Ob hotelu Bohinj še nova vila Muhr

Dve leti po začetku obratovanja novega hotela Bohinj v Ribčevem Lazu investitorji napovedujejo še gradnjo vile Muhr, ki bo stala na mestu propadlega zaščitenega počitniškega objekta.

5

KRONIKA

Svilanit: namesto na sodišče na dopust

V Ljubljani so opravili predobnavni narok v zadevi Svilanit zoper Mojco Šubic, Janeza Hočevarja, Jurija Tepino in Antona Laknerja. Predsednica sodnega senata Jasmína Javornik je presenetila ...

10

GG+

Zdravnika, ki sta izbrala glasbo

Mnogi zdravniki se v prostem času ukvarjajo z glasbo, le redki pa se po študiju medicine in diplomski na akademiji za glasbo odločijo za glasbo. Med njimi sta Mojca Bitenc Križaj in Domen Križaj.

16

ZANIMIVOSTI

Študentsko delo pod Triglavom

Povpraševanje po delu v planinskih kočah je tako veliko, da se je zanj treba dogovoriti že zgodaj spomladi, nekatere kočice pa opravijo celo razgovore in sprejmejo le tiste s »priporočilom«.

24

VREME

Danes bo prevladovala spremenljiva oblačnost. Jutri bo oblačno s plohami in nevihtami. V nedeljo bo pretežno sončno in topleje.

15/23 °C

jutri: oblačno s plohami

VSAK PRVI IN TRETJI PETEK V MESECU

Kupon za brezplačni mali oglas

Brezplačen je mali oglas iz besedilom do 80 znakov. Ugodnost velja samo za naročnike časopisa Gorenjski glas. Kuponi so veljavni pol leta. Mali oglas brez kupona zaračunavamo po ceniku, z 20 % popustom za naročnike. Kupon ni veljaven za objavo pod šifro ali z navedbo: naslov v oglašnem oddelku. **Brezplačnega malega oglasa ne morejo uveljavljati pravne osebe (tudi s. p.).** Oglase sprejemamo na naslov Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj, po telefonu 04/201 42 47 ali po e-pošti malioglas@g-glas.si; za torkovo številko Gorenjskega glasa do petka do 14. ure in za petkovo številko do srede do 14. ure. V malooglasnem oddelku smo vam na razpolago v ponedeljek, torek, četrtek in petek od 8. do 15. ure, v sredo od 8. do 16. ure.

MALI OGLAS

julij 2/23

Naročam objavo malega oglasa z naslednjim besedilom:

- prodam kupim oddam najamem
 podarim iščem nudim zamenjam

RUBRIKA:

Vsebina:

Tel.: ___ / ___ - ___ - ___

Nečitljivih kuponov
ne objavljamo.

Mobitel: ___ / ___ - ___ - ___

Ime, priimek in naslov naročnika časopisa:

Darilo
izžrebanemu naročniku časopisa
Gorenjski Glas
Knjigo prejme SANDI KOŠIR iz Škofje Loke.

Po obvoznici stekel promet

MATEJA RANT

Žiri – Po ponedeljkovem tehničnem pregledu je proti Logatcu vendarle stekel promet po novozgrajeni obvoznici, katere zametki segajo več kot dvajset let nazaj, so spomnili na Občini Žiri. V sklopu 2,2 milijona

evrov vredne naložbe so poleg novega cestnega odseka v dolžini osemsto metrov in novega krožišča pri Pustotniku pridobili tudi nove pločnike in kolesarsko stezo. »Stare Žiri bodo tako razbremenjene hrupa in prometa, pešci pa bodo varnejši.«

V ponedeljek je stekel promet po novozgrajeni obvoznici.

/ Foto: Foto Viktor

Ko pred dopustom poteče veljavnost dokumentov

Marsikdo pred potovanjem v tujino pozabi preveriti, ali ima sploh še veljavno osebno izkaznico oziroma potni list. Kaj storiti, če je veljavnost potekla, nam pa se mudi?

URŠKA PETERNEL

Kranj – V času počitnic in potovanj se pogosto zgodi, da pozabimo preveriti, ali imamo dokumente sploh še veljavne. Na ministrstvu za notranje zadeve zato svetujemo, da pravočasno preverimo, ali imamo ustrezen in veljaven osebni dokument za potovanje. Če je veljavnost dokumenta že ali bo kmalu potekla, pa je treba pravočasno vložiti vlogo za izdajo novega. Določene države celo zahtevajo, da je potni list ob vstopu na njihovo ozemlje veljaven vsaj še pol leta ali več.

Na ministrstvu priporočajo, da vlogo za izdajo potnega lista ali osebne izkaznice vložimo vsaj deset dni pred dnem potovanja. Vlogo je mogoče vložiti na kateri koli upravni enoti v državi.

Prioritetna izdelava

Kaj pa, če se izkaže, da nam je dokument potekel in novega potrebujemo hitreje?

»Državljeni, ki se znajdejo v stiski in potrebujejo osebno izkaznico ali potni list hitreje, lahko prosijo za tako imenovano prioriteto ali nujno izdelavo dokumentov, kar pomeni, da sta

Določene države zahtevajo, da je potni list ob vstopu na njihovo ozemlje veljaven vsaj še pol leta ali več.

/ Foto: Gorazd Kavčič

potni list in osebna izkaznica izdelana in odpremljena na pošto v roku enega delovnega dne. Vendar takšna izdelava za državljana pomeni tudi dodatne stroške, saj je ob vlogi treba plačati dvojno upravno takso,« poudarja.

Če torej želimo dobiti novo biometrično osebno izkaznico v enem delovnem dnevu, to stane nekaj manj kot 60 evrov. Strošek izdelave je sicer 29,53 evra, za prioriteto izdelavo je znesek dvojni.

Za potni list so stroški še višji, dokument z

veljavnostjo deset let stane 48,67 evra. Če ga želimo dobiti v enem delovnem dnevu,

Če prosimo za tako imenovano prioriteto ali nujno izdelavo dokumentov, sta potni list in osebna izkaznica izdelana in odpremljena na pošto v roku enega delovnega dne. A treba je plačati dvojno upravno takso.

vu, pa je znesek dvakratni, torej dobrih 97 evrov. Potni list z veljavnostjo tri leta je cenejši, strošek je 37,77 evra.

Čakalnih dob ni

Podatki o čakalni dobi za izdelavo dokumentov so objavljeni na spletni strani proizvajalca Cetis. Ta čas sicer ni daljših čakalnih dob na nove dokumente, v torek, 18. julija, denimo, so odpremili večino osebnih izkaznic, za katere so vloge prispele do vključno 16. julija. Na potni list je bilo treba čakati še manj, saj so že v torek odpremili večino potnih listov, za katere so vloge prispele do vključno ponedeljka.

Vzajemna bi razdelila milijone

Po preoblikovanju dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja želi Vzajemna dvajset milijonov evrov premoženja iz tega naslova razdeliti med svoje zavezance.

ALEŠ SENOŽETNIK

Ljubljana – Po ocenah Vzajemne zdravstvene zavarovalnice bo do konca letošnjega leta ostalo nekaj manj kot dvajset milijonov evrov premoženja iz naslova dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja. Ta sredstva želi Vzajemna po prenehanju izvajanja dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja v celoti razdeliti med svoje zavarovance iz naslova dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja. Po novem zakonu, ki bo začel veljati leta 1. januarja prihodnje leto, bo Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) namreč prevzel prostovoljno dopolnilno zdravstveno zavarovanje.

»Naš cilj je na temelju naše ponudbe dodatnih zdravstvenih in drugih zavarovanj vzpostaviti Vzajemno 2.0, ki bo še naprej delovala kot družba za vzajemno zavarovanje, to pomeni neprofitno in solidarno. Naredili bomo vse, kar je v

milijonov evrov, na kar je že opozorila vlado in podala tudi pobudo za presojo ustavnosti in zakonitosti uredbe na Ustavno sodišče.

Na sestanku so predstavniki ministrstva razkrili, da nameravajo nameniti ustanovni kapital Vzajemne

»Naš cilj je na temelju naše ponudbe dodatnih zdravstvenih in drugih zavarovanj vzpostaviti Vzajemno 2.0.«

naši moči, da bomo zaščitili interese naših zavarovancev in članov,« je povedal predsednik uprave Vzajemne Aleš Mikeln, ki je ob tem dodal, da Vzajemna zaradi vladne uredbe o določitvi najvišje cene premije vsak mesec izgubi osem

ZZZS-u, kar pa Vzajemna zavrača. Kot so zapisali v sporočilu za javnost, je bila nameravljena je ustanovljena s sredstvi iz garancijskega sklada prostovoljnega zavarovanja, v okviru katerega je ZZZS izvajal dopolnilno zdravstveno zavarovanje.

Skupaj s temi sredstvi je Vzajemna prevzela tudi obveznosti iz naslova prenesenih zavarovanj. »To konkretno pomeni, da je Vzajemna kot gospodarska družba razpolagala le z majhnim delom ustanovnega kapitala, večji del pa je namenila zavarovancem za kritje doplačil do polne vrednosti zdravstvenih storitev,« pravijo pri Vzajemni. »Če bi bila zavarovalnica vseeno prisiljena v izplačilo sredstev zavodu, pa bi to pomenilo neposredno oškodovanje zavarovancev in članov Vzajemne,« so še zapisali.

Kljub tem izzivom pri Vzajemni verjamejo, da bo s svojo ponudbo zavarovanj ohranila svoj položaj na trgu.

Do obnove z ugodnejšim kreditom

Eko sklad nadaljuje program dodeljevanja ugodnih kreditov za financiranje okoljskih naložb občanov. Po novem imajo občani možnost izbrati tudi fiksno obrestno mero.

ALEŠ SENOŽETNIK

Ljubljana, Kranj – Eko sklad je v petek objavil nov javni poziv za kreditiranje okoljskih naložb občanov z ugodnimi obrestnimi merami. »Nameni okoljskih naložb, za katere bo mogoče pridobiti kredit Eko sklada, so enaki kot v predhodnih javnih pozivih, spreminja pa se obrestna mera, in sicer se je spremenljiva obrestna mera znižala, na novo pa ima občan možnost izbrati fiksno obrestno mero,« pojasnjujejo na Eko skladu. Novi javni poziv tako kot predhodni omogoča tudi sočasno pridobitev tako kredita kot nepovratne finančne spodbude.

Na voljo fiksna in spremenljiva obrestna mera

Občan lahko izbira med spremenljivo obrestno mero, ki jo definira trimesečni evribor + 1 odstotek, kar je za 0,3 odstotne točke nižje kot v preteklem pozivu, ter fiksno obrestno mero, ki znaša 2,8 odstotka. Kot pravijo na Eko skladu, z dodano fiksno obrestno mero želijo prispevati ukrep k zagotavljanju stabilnejšega okolja za zadovoljevanje občanov. Kreditotjemalci pa lahko v času odplačevanja kredita fiksno obrestno mero zamenjajo za spremenljivo in obratno

Investicije Eko sklad spodbuja tudi z dodeljevanjem ugodnejših kreditov. Fotografija je simbolična. / Foto: Gorazd Kavčič

brez predhodnega pisnega soglasja zavarovalnice, če se ob zamenjavi obrestne mere zniža mesečni obrok odplačila kredita.

»V novem javnem pozivu so nižji stroški zavarovanja kreditov, stroški sklepanja kreditnih pogodb in vodenja kreditov pa so nekoliko višji, tako da efektivna obrestna mera (EOM) za kredite s spremenljivo obrestno mero ostaja skoraj nespremenjena, za fiksno obrestno mero pa je zaradi nižje obrestne mere precej

ugodnejša,« so še zapisali na Eko skladu.

Pri najemu kredita v višini dvajset tisoč evrov z desetletno dobo odplačevanja in fiksno obrestno mero tako EOM znaša 3,83 odstotka, s spremenljivo obrestno mero in upoštevanje vrednost trimesečnega evribor in pribitka v višini enega odstotka pa 5,81 odstotka.

Znižan znesek minimalne kreditne sposobnosti

Z novim javnim razpisom se je zmanjšal tudi znesek

minimalne kreditne sposobnosti kreditotjemalca, dodatno pa so jo znižali še za upokojece. Drugi pogoji pa ostajajo enaki kot v prejšnjih pozivih. Najnižji znesek dodeljenega kredita je 1500 evrov, minimalna mesečna anuiteta pa 40 evrov. Odplačilna doba lahko znaša največ deset let oz. do dvajset za izvajanje zahtevnejših naložb, kot so obsežnejša obnova stanovanjskih stavb ali gradnja novih skoraj ničenergijskih stanovanjskih stavb.

k

KOMENTAR
ALEŠ SENOŽETNIK

Obnova doma pred oviro visokih cen

Razmere na nepremičninskem trgu so cene v zadnjih letih pognale v nebo, lastno stanovanje ali hiša pa je postalo še toliko težje dosegljiva želja številnih mladih in drugih, ki želijo rešiti stanovanjsko vprašanje. A iskanci prve stanovanjske nepremičnine niso edini, ki si belijo glavo zaradi visokih cen. Med njimi so tudi lastniki nepremičnin, ki so potrebne prenove.

Podatki Statističnega urada kažejo, da velika večina Slovencev živi v stavbah starejšega letnika – 43 odstotkov jih je bilo zgrajenih pred letom 1970, v sedemdesetih in osemdesetih letih pa je bilo zgrajenih še dodatnih 36 odstotkov stanovanjskih nepremičnin. Več kot štirje od desetih Slovencev torej živijo v vsaj petdeset let stari stavbi, osem izmed desetih pa v vsaj trideset let stari nepremičnini. Precejšnja verjetnost je, da bo v nekaj deset let stari hiši slej ko prej treba zamenjati strešno kritino, okna ter objekt energetske sanirati in tako zmanjšati toplotne izgube.

Ob zasledovanju podnebne nevtralnosti si za tovrstne obnove prizadeva tudi EU, ki zasleduje cilj zmanjševanja končne porabe energije. Letos sprejeta direktiva o energijski učinkovitosti stavb tako predvideva, da naj bi bile vse nove stavbe od leta 2028 naprej bre-

zemisjske, energetske učinkovitost pa bo v določenih primerih treba izboljšati tudi pri starejših gradnjah.

Tovrstne obnove pa ob trenutnih cenah gradbenih del in materialov lahko kaj hitro dosežejo tudi vrednost manjšega stanovanja. Zgolj menjava strešne kritine ali izgradnja fasade na stanovanjski hiši kaj hitro stane več kot eno povprečno letno plačo, ob tem pa ni odveč dodati, da večina Slovencev zasluži manj. Obnova je torej za marsikoga težko dosegljiv strošek, investicije pa dodatno zavirata rast cen materialov in stroškov dela ter tudi obrestnih mer kreditov. Nekateri trgovci z gradbenim materialom tako že nekaj časa opažajo zmanjšanje prodaje končnim kupcem, kar je prav tako znak, da se manj odločamo za obnove doma.

Za obnove in drugo pomoč pri zmanjševanju energetske potratnosti je torej nujna pomoč v obliki subvencij in drugih spodbud. Ravno pred dnevi je eno takšnih objavil Eko sklad, ki občanom ponovno ponuja kreditiranje okoljskih naložb z obrestnimi merami, ki so ugodnejše od tistih, ki bi jih bili deležni pri komercialnih bankah. Predvsem za najranljivejša gospodinjstva pa bodo za izhod iz energetske revščine dobrodošla tudi nepovratna sredstva in druge oblike pomoči in spodbud.

Na planinah obnavljajo kale

V teh dneh na številnih planinah na gorenjski strani Triglavskega narodnega parka poteka obnova kalov, plitvih kotanj, v katerih se nabira deževnica. Kali zagotavljajo pitno vodo za živino in so obenem pomembni za ohranjanje ogroženih dvoživk.

MARJANA AHAČIČ

Bled – Kali so plitve kotanje v kraških tleh, ki imajo dno prekrito z nepropustno plastjo, zato se v njih zbira deževnica. Nekateri so nastali naravno, druge so izkopal ljudje, večinoma pa so se uporabljali za napajanje živine na pašnikih.

Danes so zelo pomembni tudi zaradi ohranjanja biotske raznovrstnosti, saj so življenjski prostor številnih, tudi ogroženih živalskih vrst, med njimi nekaterih dvoživk, ki se v njih

razmnožujejo – krastača, zelena rega in veliki pupek. Živali so pred začetkom obnovitvenih del strokov-

»Z obnovo kalov zagotavljamo večjo stalnost površinskih voda na planinah in pomembno prispevamo k dolgoročnemu izboljšanju življenjskih pogojev za dvoživke,« poudarjajo v zavodu Triglavski narodni park.

njaki izlovili in jih prenesli na varno, ko bo delo končano, pa jih bodo vrnil v obnovljene kale. »V času del dvoživkam omejijo dostop do kalov, njihovi mresti in ličinke pa so iz kalov premeščeni

v nadomestni življenjski prostor, v katerem je poskrbljeno za ustrezne pogoje,« so še pojasnili v zavodu TNP.

Planince in kolesarje, ki jih je v tem obdobju na planinah res veliko, pa prosijo, da se v času obnove ne približujejo deloviščem.

»Kali bodo po obnovi ograjeni z leseno ograjo, iz njih

bo urejen iztok v napajalno korito za živino. Pri nekaterih bodo postavljene tudi informacijske točke z vsemi zanimivimi in koristnimi informacijami o pomenu kalov za ohranjanje narave, izboljšanje življenjskih pogojev za dvoživke in tradicionalno pašništvo.«

Akcijo obnove 17 kalov na planinah Triglavskega narodnega parka v sklopu projekta VrH Julijcev vodita Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije – Kmetijsko gozdarski zavod Kranj in Občina Tolmin v sodelovanju s TNP.

Gorenjski Glas

ODGOVORNA UREDNICA
Marija Volčjak

NAMESTNIKA ODGOVORNE UREDNICE
Urška Peternel, Simon Šubic

UREDNIŠTVO
NOVINARJI - UREDNIKI:

Marjana Ahačič, Maja Bertonec, Alenka Brun, Ana Jagodic Dolžan, Igor Kavčič, Suzana P. Kovačič, Maša Likosar, Klara Mrak, Urška Peternel, Mateja Rant, Aleš Senožetnik, Vilma Stanovnik, Ana Šubic, Simon Šubic, Ana Volčjak Aleksič

stalni sodelavci:
Jože Košnjek, Cveto Zaplotnik, Miha Naglič

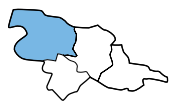
OBLIKOVNA ZASNOVA
Jernej Stritar, IlovarStritar, d. o. o.

TEHNIČNI UREDNIK
Grega Flajnik

FOTOGRAFIJA
Tina Dokl, Gorazd Kavčič

OGLASNO TRŽENJE
Marjan Potočnik, Mateja Žvižaj

GORENJSKI GLAS (ISSN 0352-6666) je registrirana blagovna in storitvena znamka pod št. 9771961 pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Ustanovitelj in izdajatelj: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj / Direktorica: Marija Volčjak / Naslov: Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj / Tel.: 04/201 42 00, e-pošta: info@g-glas.si; mali oglasi in osmrtnice: tel.: 04/201 42 47 / Delovni čas: ponedeljek, torek, četrtek, petek, od 8. do 15. ure, sreda od 8. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprto. / Gorenjski glas je poltednik, izhaja ob torkih in petkih, v nakladi 17.000 izvodov / Redne priloge: Vikend, Letopis, Slovenske počitnice in dvajset lokalnih prilog / Tisk: Tiskarsko središče d. o. o. / Naročnina: tel.: 04/201 42 41 / Cena izvoda: torek 2,50 EUR, petek 2,80 EUR, redni plačniki (fizične osebe) imajo 10 % popusta, polletni 20 % popusta, letni 25 % popusta; v cene je vračunan DDV po stopnji 5 %; naročnina se upošteva od tekoče številke časopisa do pisnega preklica, ki velja od začetka naslednjega obračunskega obdobja / Oglasne storitve: po ceniku; oglasno trženje: tel.: 04/201 42 48.

Neurje terjalo tudi smrtno žrtev

◀ 1. stran

S. Š., A. SE., N. T.

Na včerajšnji novinarski konferenci v Mojstrani je Blaž Lavtižar, poveljnik Civilne zaščite (CZ) Kranjska Gora, pojasnil, da je do vetroloma na širšem območju doline Radovne ter dolin Vrata, Kot in Krma prišlo v sredo okoli 15. ure, kmalu zatem so aktivirali vse gasilske enote v Gasilski zvezi (GZ) Kranjska Gora. »Zaradi pretrganja visokonape-

bila aktivirana za prenos, pa smo jih dostavili do Kovinarske koč v Krmi,« je povedal.

Že zvečer dostavili zdravila

V sredo so okoli 19. ure drevje začasno prenehali odstranjevati, nadaljevali so včeraj zgodaj zjutraj, ko so zaradi obsežnega vetroloma in odpravljanja posledic naravne nesreče aktivirali štab CZ Kranjska Gora. »Tako ob 6. uri smo začeli ponovno odstranjevati drevje s poti v dolino Krma, da bi omogo-

Območje doline Radovne ter dolin Kot, Krma in Vrata je do odprave posledic vetroloma zaprto za obiskovalce. / Foto: Gorazd Kavčič

ni bilo. Trenutno vzpostavljamo povezavo v dolino Kot, kjer imamo ujetega francoskega turista z družino. Je nepoškodovan, imamo stalen stik z njim, naši posredovalci pa bodo vsak čas tudi v tej dolini in poskrbeli za njihov prevoz,« je dodal. Poveljnik GZ Kranjska Gora Jožef Lavtižar je povedal, da je bilo v neurju poškodovanih tudi več objektov, zato so morali že v sredo popoldan del gasilcev preusmeriti v odpravljanje te škode in preprečitev nadaljnjih poškodb.

Radovne tudi opozarjam, naj se izogibajo območjem vetroloma,« je dejala.

Brez elektrike pet tisoč uporabnikov

Sredino neurje je veliko škode povzročilo tudi v drugih gorenjskih občinah. Kratkotrajne prekinitve oskrbe z elektriko niso bile le v dolini Radovne, ampak tudi v okolici Posavca, Tržiča in v vaseh pri Preddvoru. Kot so pojasnili na Elektru Gorenjska, je bila kratkotrajno prekinjena oskrba z elek-

kmalu preklican. Kot so sporočili s kamniške občinske uprave, je bilo še do poznega večera na terenu okoli dvesto gasilcev in gasilk praktično vseh kamniških prostovoljnih gasilskih društev, ki so skupaj z dežurnimi službami Komunalnega podjetja Kamnik, kamniškim štabom Civilne zaščite in njenimi pogodbeniki odpravljali posledice neurja, dela pa so se nadaljevala tudi še včeraj.

Precejšnja škoda je v sredinem neurju nastala tudi v Kamniku. / Foto: Aleš Senozetnik

čite in njenimi pogodbeniki odpravljali posledice neurja, dela pa so se nadaljevala tudi še včeraj.

V Bohinju v torek sprožili sirene

V občini Bohinj je neurje precej škode na objektih in javnih površinah povzročilo predvsem po Spodnji Bohinjski dolini, Stari Fužini in vse do Ukanca. Na terenu so bila še včeraj aktivirana gasilska društva in štab Civilne zaščite Občine Bohinj. Občane in obiskovalce prosijo, da so previdni in strpni, saj so marsikje zaprte ceste in poti zaradi podrtega drevja. Prav tako so zaradi podrtega drevja in nevarnosti zaprte nekatere javne površine in poti ob Bohinjskem jezeru ter del kolesarske poti po Spodnji Bohinjski dolini ... »Zaprto območje Pod

Skalco ob Bohinjskem jezeru in pot od cerkve sv. Janeza do gostišča Kramar sta izredno nevarna zaradi podrtega drevja. Pozivamo vas, da se ne zadržujete na tem območju vse do zaključka sanacije,« so pozvali. V Bohinju so se sicer v torek zvečer oglasile sirene za splošno nevarnost v Bohinjski Bistrici, Stari Fužini, Srednji vasi in na Koprivniku. »Bohinj je trenutno poln turistov, ki se gibljejo na prostem in plavajo v Bohinjskem jezeru, kampirajo ... Navodilo: Poiščite naj si varno zavetje,« so pojasnili.

V torkovem neurju z vetrom so iz tabornega prostora Mlačca v Mojstrani evakuirali otroke, ki so se tam mudili na planinskem tabornem. »Nekaj pred sedmo uro zvečer smo prejeli klic, da so se v težavah znašli taborniki. Dvanajst gasilcev je z dvema voziloma evakuiralo 45 otrok in 11 odraslih. Sprva so bili nameščeni v prostore bližnjega teniškega igrišča, toliko da so bili na varnem in suhem, po pogovoru s Civilno zaščito pa smo se odločili, da jih premesti-

Z novinarske konference v Mojstrani: Iztok Arnol, Klavdija Gomboc, Blaž Lavtižar in Jožef Lavtižar / Foto: Gorazd Kavčič

tošnega daljnovoda je bila prekinjena oskrba z električno energijo, kratkotrajno je bila pretrgana tudi oskrba z vodo, za hitro sanacijo pa so poskrbeli delavci Elektra Gorenjska in Komunale Kranjska Gora. Po prijavi o neprehodni cesti v Krmi in zadržanih 120 ljudeh v koči smo takoj začeli odstranjevati podrto drevje. Med ujetimi so bili tudi invalidi in potrebni oskrbe z zdravili. Na to cesto smo napotili vso razpoložljivo gradbeno mehanizacijo lokalnih podjetij in profesionalne sekalce ter gasilce, ki so pomagali odstranjevati drevje. Potrebna zdravila smo zagotovili v urgentnem centru na Jesenicah, s pomočjo Gorske reševalne službe Mojstrana, ki je

čili čimprej odhod ujetih ljudi. Za tiste, ki so imeli nujno stanje, smo priskrbeli helikopter Slovenske vojske z dežurno ekipo GRS Brnik in v sodelovanju z GRS Mojstrana. Po zadnjih informacijah smo ob 10.10 s ceste odstranili vse drevje in omogočili prevoznost, trenutno pa poteka prevoz vseh ljudi iz doline Krma proti Radovni,« je včeraj okoli 11. ure sporočil Blaž Lavtižar. Na terenu je bilo tedaj 55 posredovalcev z dodatnimi delavci Elektra Gorenjska, Komunale Kranjska Gora, Policijske postaje Kranjska Gora in gasilci iz celotne GZ. »Na terenu je tudi vsa mogoča težka mehanizacija, ki smo jo lahko dobili do jutranje ure, poškodb pa do tega trenutka

V sredo so v urgentnem centru Splošne bolnišnice Jesenice, kjer je na eni od stavb odneslo del strehe, obravnavali od petindvajset do trideset odstotkov več poškodovanih kot v drugih dneh. Večina poškodb je bila posledica vremenskih nevšečnosti, je pojasnila vršilka dolžnosti direktorice Petra Rupar.

Iztok Arnol, načelnik GRS Mojstrana, je pojasnil, da je bilo z ujetimi planinci v Kovinarski koči v Krmi, ko so v sredo ob 23. uri prišli do njih, vse v redu, vzdušje je med njimi je bilo dobro, strahu pa ni bilo. »Po mojih podatkih so sestopili v sredo dopoldne do koč, tam so obstali po neurju. Za nadaljnjo oskrbo niso imeli dovolj zdravil, sicer pa jim ni bilo hudega. Dostavili smo jim nekaj hrane in zdravila. Preспали so po klopih in v vozilih.« Ob tem je Arnol še opozoril, da so poleti vročinske nevihte v gorah pričakovane, zato je treba pravočasno priti v dolino ali si poiskati varno zavetje.

Podžupanja Kranjske Gore Klavdija Gomboc se je vsem, ki so pomagali, zahvalila. »Izredno smo ponosni, da se nikomur ni nič zgodilo. Tudi prebivalcem doline Radovna bomo pomagali na vse mogoče načine. Vse prebivalce in obiskovalce

triko približno pet tisoč uporabnikom. Do večernih ur je njihovim ekipam uspelo elektriko zagotoviti vsem, je pa včeraj ponekod prihajalo do kratkotrajnih prekinitve oskrbe zaradi odpravljanja posledic poškodb na omrežju. Uporabnike prosijo, da se ne približujejo poškodovanim območjem, z napravami pa naj ravnajo, kot da so pod napetostjo.

Na območju Kamnika je bilo po zadnjih podatkih poškodovanih okoli dvesto objektov. Največ intervencij je bilo opravljenih prav na področju krajevnih skupnosti v mestu in okolici. Veter je odkril več streh, voda je zalivala kleti. Podrtih je bilo tudi precejšnje število dreves, zaradi česar je bilo neprevoznih nekaj odsekov cest, prišlo pa je tudi do množičnega izpada električne energije. Komunalno podjetje Kamnik je občane pozvalo tudi k prekuhanju vode, a je bil ukrep

Na eni do stavb jeseniške bolnišnice je odkrilo del strehe.

/ Foto: SBJ

Ob hotelu Bohinj še nova vila Muhr

Dve leti po začetku obratovanja novega hotela Bohinj v Ribčevem Lazu investitorji napovedujejo še gradnjo vile Muhr, ki bo stala na mestu propadlega zaščitenega počitniškega objekta, v katerem je nekoč prebivala tudi kraljeva družina Karađorđević. Gradnja še enega od Merlakovih hotelov v Bohinju, hotela Zlatorog v Ukancu, pa je zaradi birokratskih zapletov za zdaj odložena.

MARJANA AHAČIČ

Ribčev Laz – Hotel Bohinj, ki je v lasti kranjskega poslovneža Damiana Merlaka, je pretekli konec tedna zaznamoval drugo obletnico odprtja. »Letošnje leto je popolnoma drugačno kot

kot pravi, v teh dveh letih postavili na sam vrh slovenskega turizma.

»Ogromno je rednih gostov, ki se vračajo, v tako imenovanih mrtvih sezonah pa nas, prav tako malce presenetljivo, rešuje kongresni turizem,« je pojasnil.

carte restavracija, v nadstropju pa štiri sobe. Stavba bo enake velikosti kot nekdanja spomeniško zaščiteni vila, ki se je, ker je prejšnji lastnik ni vzdrževal, podrla.

Kot je povedal Repanšek, so po številnih usklajevanjih pred pol leta pridobili grad-

»Računamo, da bomo vilo Muhr pod streho spravili do 15. decembra, pozimi nadaljevali urejanje notranjega dela in jo spomladi odprli za goste.«

beno dovoljenje in jeseni bodo začeli graditi. »Konec septembra bomo za dva meseca zaprli hotel Bohinj in nato začeli delati. Računamo, da bomo vilo Muhr pod streho spravili do 15. decembra, pozimi nadaljevali urejanje notranjega dela in jo spomladi odprli za goste.«

Kot pravi, jo želijo povezati z zgodbo nekdanjega lastnika Adolfa Muhra, predvsem pa izkoristiti izjemno lokacijo znotraj Triglavskega

Takole bo videti nova vila Muhr, ki bo na mestu nekdanje v enaki velikosti stala v neposredni bližini hotela Bohinj v Ribčevem Lazu.

narodnega parka, ki so ga, ko so kot investitorji pred nekaj leti prišli v Bohinj, videli kot možnega zaviralca razvoja, zdaj pa so za lokacijo na zaščitenem območju celo hvaležni, pravi Repanšek. »Zaradi tega imamo sicer ogromno dela, a se je načeloma mogoče o vsem dogovoriti. Tudi vsi soglasodajalci vidijo, da se projektov lotevamo resno in odgovorno ter s poslušom in nikakor ne rinemo z glavo skozi zid. Tako upam, da ne bo prišlo do kakšnih dodatnih težav,

kot so se kasneje pokazale pri hotelu Zlatorog.«

Tega so v pričakovanju gradnje novega hotelskega kompleksa v Ukancu podrli in za projekt pridobili vsa potrebna soglasja in veljavno gradbeno dovoljenje, a jih Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov prek sodišča terja za kmetijska zemljišča v okolici, ki naj bi jih bil dolžan nekdanji lastnik v skladu z zakonom iz leta 1993 že pred tridesetimi leti prenesti na Sklad.

»Zemljišča smo kupili v dobri veri, da jih bomo lahko vključili v kompleks, se prilagodili zahtevam soglasodajalcev, za projekt pridobili vsa dovoljenja, zdaj pa nas je ustavila ta zahteva. Seveda se s prenosom zemljišč nismo strinjali, saj brez njih projekt, kot smo si ga zamislili, ni izvedljiv.«

Po načrtih naj bi novi hotel Zlatorog v Ukancu začeli graditi že lansko jesen, zdaj pa projekt stoji, investitor pa čaka na odločitev sodišča.

Jure Repanšek, direktor družbe Alpina in hotela Bohinj

prejšnje, ki je bilo še povezano z epidemijo. Presenetilo nas je, da med našimi gosti – čeprav ni več t. i. turističnih bonov – na prvem mestu ostajajo Slovenci,« je povedal direktor hotela Jure Repanšek.

Izrazil je zadovoljstvo nad delovanjem hotela, saj so se,

Tudi zato, je povedal, so se odločili, da bodo med hotelom in cesto pod njim, na mestu, kjer je nekoč že stala tako imenovana Karađorđevićeva vila oziroma vila Muhr, postavili nov objekt, v katerem bo tudi kongresna dvorana s prostorom za devetdeset ljudi, pod njo à la

Največja investicija je telovadnica

Največja investicija v šole v jeseniški občini poteka v Osnovni šoli Poldeta Stražišarja Jesenice, kjer so obnovili in nadzidali telovadnico, ta čas pa urejajo še pritličje same šole.

URŠKA PETERNEL

Jesenice – Največja investicija na področju šol v jeseniški občini poteka na šoli s prilagojenim programom, to je Osnovni šoli Poldeta Stražišarja. Začela se je v lanskem šolskem letu z obnovo in nadzidavo dotrajane telovadnice. Tla so bila zaradi žindre napeta, v slabem stanju je bila tudi streha,

V stari telovadnici so bila tla uničena zaradi žindre, oken pa se sploh ni dalo odpreti.

saj je na nekaterih mestih ob močnem deževju zamakalo, okna so bila energetsko potratna, zaradi fiksne izvedbe pa tudi ni bilo mogoče naravno prezračevanje. Poleg obnove telovadnice so prizidek tudi nadzidali in v njem pridobili dodatne prostore za upravo šole.

Naložba je bila vredna okrog milijon evrov, pri čemer jim je uspelo pridobiti

Obnovljeni prizidek Osnovne šole Poldeta Stražišarja Jesenice: v pritličju je povsem prenovljena telovadnica, nad njo pa so zgradili še eno etažo, kjer so novi prostori uprave šole. / Foto: Nik Bertonec

sofinanciranje ministrstva za izobraževanje v višini 414 tisoč evrov.

Z začetkom letošnjih šolskih počitnic pa so začeli urejati še pritličje starega

dela šole, in sicer učilnice, knjižnico, dnevni prostor, razdelilno kuhinjo z jedilnico, garderobe za zaposlene in sanitarije. Izvajalec je domače podjetje Kovinar

gradnje ST Jesenice. Dela bodo zaključena do začetka novega šolskega leta, tako da naj bi učence septembra pričakali povsem prenovljeni prostori.

Kekčeve ustvarjalnice

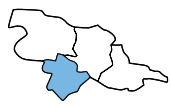
Kranjska Gora – V Liznjekovi domačiji bo prihodnji teden štiri dopoldneve zelo pestro. Pripravljajo namreč Kekčeve ustvarjalnice, v okviru katerih si bodo lahko tako otroci kot tudi odrasli nabirali nova znanja. V torek, 25. julija, je ustvarjalnica posvečena najlepši hiši v Kranjski Gori – Liznjekovi domačiji. Hišo bodo narisali na linolej, jo izrezali in odtisnili, delavnico pa bodo začeli s peko žemljic ter pripravo masla v pinjah, odrasli pa se bodo lahko preizkusili v rezljanju lesenih žlic. V sredo, 26. julija, delavnico pripravlja Šolski center Škofja Loka, s katerim boste lahko iz lesenih materialov sestavili intarzijo, čas pa bo namenjen tudi peki pice. V četrtek, 27. julija, lahko z Mateyo Triglav spoznavate skrivnosti simbola rozete oziroma rože življenja, leseni obesek pa bodo udeleženci pobarvali in ga poskusili narisati. Sledila bo peka šarklja. Petek, 28. julij, je namenjen Kosobrinovemu mini vrtičku. V »gredo«, ki jo bo predstavljala pobarvana gajbica, boste lahko posadili različna zelišča, preizkusiti pa se bo mogoče tudi v kvizu Povahaj rastlino. Vse ustvarjalnice se začnejo ob 10. uri.

Ta lepi sejem, ta nageljnov sm'n

Kropa – V nedeljo, 23. julija, Turistično društvo Kropa vabi na prireditev Ta lepi sejem, ta nageljnov sm'n, ki se bo začela ob 9.30 z mašo pri sv. Lenartu. Nekdaj so sredi julija na oknih kroparskih deklet zacveteli gorenjski nageljni, s katerimi so dekleta okrasila vigenjce, fantje so si jih zatakneli v gumbnice ali za klobuke. Ker je čas sovpadal z datumom blagoslova cerkve sv. Lenarta, po izročilu naj bi se to zgodilo na god sv. Marjete, je bila maša in po maši sejem. Od 10.30 dalje bo na prostoru pred vigenjcem potekal sejem, v notranjosti pa bo Sebastjan Lombar skupaj z dramsko skupino Čofta predstavljaval kovanje. Ob 12. uri bo sledil nastop otroškega pevskega zbora, pol ure kasneje kovaška malica, od 14. ure dalje pa bo na vrsti druženje pod lipo pri vigenjcu.

Lučke na Bledu predstavljene

Bled – Javni zavod Turizem Bled obvešča, da je dogodek Lučke na Bledu, v okviru katerega Blejsko jezero zažari v soju deset tisoč lučk in je bil predviden za jutrišnjo soboto, 22. julija, zaradi slabe vremenske napovedi prestavljen na naslednjo soboto, 29. julija.

Sora barve bele kave Prenova malce zamuja

Vroči poletni dnevi so predvsem v zadnjem tednu kar vabili kopalce, da se osvežijo v prijetnem hladu Sore. Vendar je mnoge začudila njena posebna barva.

KLARA MRAK

Škofja Loka, Hotavlje – Večina prebivalcev Poljanske doline, živečih nižje od Hotavelj, se v prvih dneh po neurjih pred dobrim tednom ni pretirano ukvarjala s tem, zakaj Sora ni takšne barve, kot so je vajeni. Proti koncu minulega tedna in v začetku tega pa so se mnogi začeli spraševati, zakaj je voda še vedno tako motna, čeravno je od neurja že skoraj teden dni. Še posebno ko so ugotovili, da je Sora v smeri od Hotavelj proti Žirem čista. Pojavil se je sum o iztekanju kakšne nevarne snovi v Soro, a vendar se

je na srečo izkazalo, da ni tako. To potrdi tudi spletna stran Prostovoljnega gasilskega društva Hotavlje, kjer so v ponedeljek prejeli poziv: »Ob 11.39 prejmemo poziv o iztekanju bele vode v potok Kopačnica. Ugotovili smo, da je izvir v Leskovici, saj ob manjšem plazu ob zadnjem neurju voda še vedno izpira zemljinjo. Z gasilci Gasilske enote Škofja Loka smo izmerili še vrednost pH in nismo ugotovili druge onesnaženosti.« V zadnjih dneh se barva normalizira, tako da bo Sora po Poljanski dolini spet povsod take barve, kot so je prebivalci vajeni.

Posebna barva Sore je izviral iz spiranja plazju, ki se je iztekel v potok Kopačnica. / Foto: Klara Mrak

VILMA STANOVNIK

Škofja Loka – Razlog prenove šole za otroke s posebnimi potrebami v Škofji Loki je predvsem, da so odgovorni želeli na enotni, centralni lokaciji zagotoviti zadostne in sodobne prostorske kapacitete, ki bi nudile kar najbolj ustrezne pogoje za izvajanje šolske in terapevtskih dejavnosti, saj so te potekale še na treh drugih lokacijah.

Vrednost investicije gradnje nadzidka in rekonstrukcije Osnovne šole (OŠ) Jela Janežiča je tako nekaj več kot 2,3 milijona evrov, investitorice pa so občine Škofja Loka, Medvode, Gorenja vas - Poljane, Železniki in Žiri. Gradnjo z dobrimi 765 tisoč evri nepovratnih sredstev sofinancira tudi ministrstvo za vzgojo in izobraževanje.

Z nadzidkom obstoječega objekta bodo za eno etažo povečali šolo in pridobili dodatnih 770 kvadratnih metrov površin. Za namene izvajanja šolskih dejavnosti bodo posodobili dodatnih 322 kvadratnih metrov prostorov.

»Dejavnost zavoda na enotni lokaciji bo posledično pomenila lažjo organizacijo dela in učinkovitejše in učencem prijaznejše izvajanje programa, pa tudi racionalizacijo stroškov poslovanja. Z nadzidkom in rekonstrukcijo bo rešen primanjkljaj matičnih in predmetnih

Pri prenovi Osnovne šole Jela Janežiča je nekaj zamude, vseeno pa naj bi bila dela zaključena do septembra. / Foto: Tina Dokl

učilnic, na primer učilnice za tehniko in tehnologijo ter glasbene učilnice, urejeni bosta sodobna šolska knjižnica ter nova računalniška učilnica. Nove učilnice za posebni program bodo opremljene z ustrezno opremo za prilagojen pouk in praktično delo, spodnje matične in predmetne učilnice pa bodo dobile neposredni dostop v atrij. Nadzidek prinaša tudi potrebno povečanje kapacitet sanitarij,« pojasnjuje vodja Oddelka za družbene dejavnosti na Občini Škofja Loka Rok Primožič in dodaja, da

bodo urejeni tudi prepotrebni sodobni prostori za individualno delo ter soba za razgovore s starši. Velika pridobitev objekta bo dvigalo v drugo nadstropje, kjer bodo novi prostori knjižnice. Prostorsko stisko sedaj močno občutijo tudi zaposleni, ki bodo z novimi funkcionalnimi prostori pridobili konferenčni prostor ter potrebne kabinete. Po izvedbi rekonstrukcije bo OŠ Jela Janežiča med najsodobnejšimi tovrstnimi izobraževalnimi zavodi v državi.

»Dela sicer potekajo tekoče, med gradnjo pa so se pokazale potrebe po dodatnih

delih, izziv pa je bil tudi pomanjkanje nekaterih vrst gradbenega materiala. Prenova naj bi bila zaključena do začetka novega šolskega leta, trenutno pa je izvajalec z gradbenimi deli v rahli zamudi, a naj bi bila vsa gradbena dela vseeno končana do začetka septembra,« pravi Rok Primožič, ki pričakuje, da bo večina pouka takrat že potekala v obnovljeni stavbi, nekaj oddelkov pa bo prvi mesec šolskega leta še vedno na drugih lokacijah. Načrtujejo, da bodo tudi ti oddelki na enotni lokaciji začeli delati najkasneje do jesenskih šolskih počitnic.

Juti Krulc odkrili spomenik

◀ 1. stran

»Dan odprtih vrat Vrta Kržišnik se je razvil iz druženja ljubiteljev vrta iz Idrije in Žirov, ki smo se večkrat na leto zbrali ob delovnih akcijah na vrtu. Pod budnim očesom moje mame so nam pomagali pleti, saditi in presajati,« je pojasnila Maja Kržišnik in dodala, da zdaj dan odprtih vrat prirajajo v Jutin spomin. Upali so, da bo prav na ta dan zacvetela tudi maslenica, ki jo je vzgojil Branko Novak in poimenoval po Juti Krulc, a so bili kakšen dan prezgodnji. Na Juto Krulc pa bo odslej na vrtu spominjal tudi njen kip, ki ga je oblikoval Bojan Mavsar. A kot je spomnil, se je zgodba začela že pred dvanajstimi leti, ko je na pobudo Tomaža Kržišnika izdelal prvi model iz glinene, pripravljen za odlivanje

v bron. A zaradi pomislekov, da bi kip postavili še za časa njenega življenja, so to misel za nekaj časa opustili. »Model sem trdno zavil v polivinil, in ko so me letos poklicali, da bi ga zdaj postavili, sem

Upali so, da bo prav na ta dan zacvetela tudi maslenica, ki jo je vzgojil Branko Novak in poimenoval po Juti Krulc, a so bili kakšen dan prezgodnji.

moral začeti na novo, saj se je popolnoma posušil in je ob razvitju polivinila povsem razpadel,« je razložil Mavsar, ki se je nato takoj lotil izdelave novega. Kip je iz steklobetona, da bo kljuboval zunanjim vremenskim vplivom. »Kip sem si zamislil v

obliki rože, da bi tako odražal njeno dejavnost, a sem kasneje, da se ne bi izgubila njena podoba, vse skupaj malce omilil in se motiv rože pojavlja predvsem kot detajli na obleki.«

Diplomirala pri Ivanu Vurniku

Juta Krulc je bila znana slovenska krajinska arhitektka, ki je sodelovala tudi pri ponovni ureditvi Arboretuma Volčji Potok po drugi svetovni vojni. Kot ena redkih deklet je v tridesetih letih prejšnjega stoletja študirala arhitekturo na Tehniški fakulteti in leta 1937 diplomirala pri profesorju Ivanu Vurniku. »Njena zgodnja ljubezen do risanja pa se je izrazila skozi upodabljanje rastlin, med katerimi je najprej risala planinske rože, kasneje tudi perunike,

Iz skicirke Jute Krulc – kukavica, ena od treh risb, ki so jih izdali za letošnji Jutin dan / Foto: Tanja Mlinar

s katerimi se je veliko ukvarjala, največkrat pa so na njenih risbah kukavice in krvomočnice,« je razložila Maja Kržišnik. Tako je prispevala ilustracije tudi za Fenološki atlas Jugoslavije. Prav prek tega se je seznanila s profesorjem Cirilom Jegličem, ki jo je povabil za asistentko na fakulteti za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo, je pojasnila Maja Kržišnik. Oblikovala je več javnih parkovnih ureditev, kot recimo ob vili Tartini v Strunjanu, saj po besedah Maje Kržišnik včasih ni bilo veliko naročil za oblikovanje družinskih vrtov. »Sprva so bili naročniki vrtov predvsem lastniki počitniških hiš v Istri, pa vrtov ob hišah v novonastalih naseljih, kot so bile Murgle ali Mostec v Ljubljani, po osamosvojitvi pa je bilo naročnikov vedno več, z vedno večjimi parcelami.« Tudi v Žireh je v zadnjih letih svojega življenja zasnovala veliko vrtov, je še dodala Maja Kržišnik.

Bliža se obnova Mestnega trga

Občina Škofja Loka je na javnem razpisu izbrala izvajalca prenove Mestnega trga in Klobovsove ulice. To je Gorenjska gradbena družba s partnerjem, Cestnim podjetjem Kranj.

KLARA MRAK

Škofja Loka – Sredi julija so se predstavniki investitorja, projektanta, izbranih izvajalcev in drugih podjetij, ki bodo hkrati izvajali dela na Mestnem trgu in v Klobovski ulici, sestali in se dogovorili še o nekaterih podrobnostih pred začetkom del. Na Mestnem trgu bodo stroji zabrnili v začetku septembra, pred tem pa bodo

potekala pripravljala dela, so sporočili z Občine Škofja Loka.

Avgusta pripravljala dela na Grabnu

Gradbena dela bodo potekala fazno. Predpriprava se začne že v začetku avgusta, ko bodo potekala dela na Grabnu, saj je tam treba urediti vse za navezavo komunalne infrastrukture. Na Pogorišču in Nunskem vrtu

bodo nameščeni polpotopni zabojniki za odpadke. Prav tako bo v tem času izveden monitoring objektov. Objekti zelo podrobno pregledajo in evidentirajo obstoječe poškodbe, tudi od znotraj, zato občina prebivalce ter lastnike lokalov prosi za sodelovanje in razumevanje.

Glavnina prenove se začne septembra

Izvajalci bodo prenovov začetku septembra začeli na severovzhodnem delu Mestnega trga, odsek od Cankarjevega trga proti notranjosti Mestnega trga, ter na severnem delu Klobovsove ulice. Kot so še sporočili z občine, bodo, ko bo ta del Mestnega trga končan in bo vzpostavljen prehod v smeri Cankarjevega trga, izvajalci začeli na severozahodnem delu iz smeri Blaževe ulice proti notranjosti trga. V Klobovski ulici bo po izgradnji severnega dela sledila še izvedba na južnem, daljšem delu. Nazadnje bo izvedena prenova južnega dela Mestnega

Glavnina prenove Mestnega trga se bo začela septembra. / Foto: Tina Dokl

Mestni trg bo predvidoma v letu in pol dobil ozaljšano podobo. / Foto: Tina Dokl

trga. Izgradnja komunalne infrastrukture bo zaradi številnih inštalacij predvidoma potekala v dveh fazah. V prvi bodo izvedli t. i. globljo infrastrukturo: fekalno kanalizacijo, meteorno kanalizacijo in vodovod, v drugi pa preostale inštalacije, med

njimi elektrokomunikacijsko kanalizacijo, plinovod, javno razsvetljavo, telekomunikacijsko kanalizacijo. To pomeni, da bodo v enakem vrstnem redu še enkrat prekopali območje. Po zaključku izgradnje komunalne infrastrukture bo sledilo

tlakovanje. Za podrobnejše informacije sta na voljo spletna stran naplacu.skofjaloka.si in elektronski naslov prenova@skofjaloka.si. Na slednjega lahko pišejo vsi, ki bi se želeli o določenih podrobnostih pogovoriti na sestanku.

Vodiški gasilci praznujejo

Osrednja enota v občini in Gasilski zvezi Vodice bo to soboto ob 120-letnici delovanja slovesno prevzela dve novi vozili ter pripravila parado in veselico.

ANA JAGODIČ DOLŽAN

Vodice – Prejšnji petek je Prostovoljno gasilsko društvo (PGD) Vodice visok jubilej zaznamovalo s slavnostno akademijo, na kateri je ob kulturnem programu, ki ga je pripravil gasilski podmladek, pogledalo v kroniko 120-letne zgodovine, podelilo priznanja in odlikovanja ter odkrilo spominsko ploščo pobudniku in prvemu načelniku društva Juliju Slapšaku. »Po nam znanih podatkih je to edino obeležje; Slapšak je bil učitelj, mladinski pisatelj, publicist, prevedel je tudi poznano pravljico Mizica, pogrnil se, bil je ustanovitelj mnogih društev ... « je pojasnil predsednik PGD Urban Koglar. Ob ustanovitvi je imelo društvo 28 članov, nekaj

Na slovesen prevzem čaka tudi cisterna, s katero so vodiški gasilci že sodelovali v intervencijah. / Foto: arhiv PGD

minimalno 32 operativnih gasilcev z ustreznim znanjem, opremo in vozili, kar po besedah predsednika zahteva tudi velike denarne vložke.

prevzeli še cisterno, ki sicer že dobri dve leti služi svojemu namenu. »Vozilo GVC 24/50 oziroma po novem GVC-2 ima za seboj že kar nekaj intervencij. Že v prvih dneh je doživel ognjeni krst – dimniški požar, pomagalo pa je seveda tudi pri gašenju požara na Krasu. Zaradi težko dostopnega terena in vožnje po zaraščenih poteh je na cisterni nastala marsikatera praska, ampak to je del naše 'službe'. Kot je še pojasnil Koglar, vozilo

omogoča prevoz večje količine vode (5000 litrov), poleg tega pa ima kar nekaj opreme. Nekaj je lahko naložijo tudi v novo vozilo, namenjeno prevozu gasilcev. »S pridobitvama lahko še naprej nemoteno izvajamo javno gasilsko službo in hkrati dvigujemo raven polprofesionalnosti gasilstva v Vodicih pa tudi širše. Seveda si brez ustreznega finančnega vodenja društva in bančnih posojil takih investicij nikakor ne bi mogli privoščiti, obročno odplačevanje vozil bo trajalo še kar nekaj časa,« je v pripravah na sobotno dogajanje povedal predsednik PGD Vodice.

Osrednji praznični dogodek bodo začeli s parado, v kateri bodo praporščaki, gasilci, narodne noše in člani vodiške godbe. »Po paradi, ki jo bomo organizirali v soboto ob 18. uri, sledi zbor v šotoru na igrišču Osnovne šole Vodice ter blagoslov in uradni prevzem vozil. Nato pa, ob 19. uri, velika veselica s skupino Calypso in žur do jutranjih ur. Seveda bomo poskrbeli tudi za hrano in pijačo.«

Podelili nagrado kresnice

Stara Gora – V nedeljo so na Stari Gori v občini Sveti Jurij ob Ščavnici predstavili finalistke in finalista pesniškega natečaja Kresnice 2023. Dogodek v kraju, kjer je 25 let poučevala v Kropi rojena slovenska pesnica Kristina Šuler, pravzaprav zavetnica te pesniške nagrade, je vodila koordinatorka strokovne žirije Teja Goli, ki je tudi objavila dobitnico letošnje nagrade. To je pesnica Irena Pajnik Beguš za pesniško zbirko Za vse Ane na vmesnih postajah. Pozornost trajne vrednosti – Kresnico, malo plastiko akademske kiparke Sabe Skaberne, ji je izročil predsednik gibanja Kultura-Natura Slovenija in pobudnik nagrade Slavko Mežek. Nagrajena zbirka bo izšla jeseni, pesnica pa jo bo predstavila na vrtu Šmelove hiše v Kropi, kjer se je rodila pesnica Kristina Šuler. Pesnici pripada tudi ustvarjalni teden v eni od dveh kulturnih rezidenc gibanja Kultura-Natura Slovenija, to je v Mežnariji pri Kapelci nad Kropo ali pa na Veberičevi domačiji v Seliščih.

Prejemniki priznanj že znani

Cerklje – Cerkljanski občinski svet je na predpočitniški seji potrdil tudi predlog za podelitev letošnjih priznanj ob občinskem prazniku v mesecu septembru. Komisija za nagrade in priznanja je predlagala, da veliko plaketo prejme Blaž Kaplenik (za zasluge in dosežke na področju gasilstva), malo plaketo pa AMD Cerklje, ki letos praznuje 70-letnico delovanja. Nagrado Občine Cerklje bo za dolgoletno predano delo in skrb za cerkev Marijinega oznanjenja v Adergasu prejel Stanislav Maček, med prejemnike priznanj pa se bodo vpisali Jože Teran, Jože Jerič, Domen Tičar, Ciril Pfeifer, Miran Sirc in Franc Petrič, ki mu občina priznanje namenja posthumno, in sicer za bogat slikarski in restavratorski opus ter dosežke na umetniškem področju. Drugi prejemniki priznanj so prav tako večinoma dejavni na področju kulture.

Slovesnost ob osemdeseti obletnici streljanja talcev

Dolenja vas – Združenje borcev za vrednote NOB Škofja Loka vabi jutri, v soboto, ob 11. uri k spomeniku talcev v Dolenjo vas na slovesnost Pomni, dolina!, ki bo potekala v spomin na osemdeseto obletnico streljanja talcev in ustanovitev Prešernove brigade. Slavnostni govornik bo poslanec državnega zbora dr. Martin Premk. V kulturnem programu bo nastopil Lovski pevski zbor Medvode. V soboto bodo organizirali tudi sedmi pohod Po poteh Prešernove brigade.

»Zaradi težko dostopnega terena in vožnje po zaraščenih poteh je na cisterni nastala marsikatera praska ...«

mesecev kasneje, ob prevzemu prve brizgalne, se je število dvignilo že na 33; danes mora zagotavljati

V letošnjem juniju so vozni park posodobili z novim vozilom za prevoz moštva, to soboto pa bodo slovesno

V Kranju se pripravljajo na mednarodni turnir

Državno prvenstvo v odbojki na mivki bo ta konec tedna namesto v Kranju potekalo v Mežici, Kranj pa bo naslednji teden gostil mednarodni turnir.

VILMA STANOVNIK

Kranj – Navada zadnjih let je bila, da je sredi poletja Kranj gostil tudi državno prvenstvo v odbojki na mivki. Letos ga bo gostila Mežica, krono slovenskih prvakinj pa bosta branili Maja Marolt in Živa Javornik, medtem ko bo aktualni prvak Klemen Šen nastopil v paru z Danijelom Pokeršnikom. Organizatorji so prejeli prijave 18 moških in 14 ženskih dvojic. Turnir na igriščih pri vhodu v podzemlje Pece se je začel z včerajšnjimi kvalifikacijami, danes bodo potekali obračuni v skupinskem delu, sledili pa bodo še izločilni boji. Najboljši ženski dvojici se bosta za zlato odličje pomerili jutri ob 20. uri, moški finale pa bo ob 21. uri.

Po več kot dvajsetih letih organizacije državnega

prvenstva v odbojki na mivki pa se v Kranju že pripravljajo na mednarodni turnir serije MEVZA Championship Tour, ki bo na parkirišču Stara Sava potekal med 26. in 29. julijem.

Zavarovalnica Sava Kranj Open 2023 bo najmočnejši turnir v odbojki na mivki v Sloveniji letos, saj se bodo na njem borili najboljši igralci iz Avstrije, Češke, Slovaške, Madžarske, Hrvaške, Izraela in Slovenije.

»Resnično sem presenečen nad količino in kvaliteto prijav, saj so se dejansko, z izjemo ene avstrijske ekipe, prijavile vse najboljše ekipe iz vseh držav pod okriljem zveze MEVZA. To bo najboljša odbojka na mivki, kar smo jo kdaj videli v Kranju,« pravi direktor turnirja Sašo Rop in dodaja, da so vstopnice že na voljo.

Naši košarkarji so začeli priprave

VILMA STANOVNIK

Kranj – Od tega tedna sta Thermana Laško in celjska dvorana Zlatorog domovanje slovenske moške košarkarske reprezentance, ki je začela priprave na letošnje svetovno prvenstvo. To bo med 25. avgustom in 10. septembrom potekalo na Filipinih, Japonskem in v Indoneziji.

Slovenci bodo med pripravami odigrali sedem tekem, na treh pa se bodo predstavili domačim košarkarskim navdušencem. Prva pripravljalna tekma jih čaka v Celju 25. julija proti Kitajski. Sledila bo selitev v Ljubljano, ko bo #mojtim na Telemachovem

spektaklu 2. avgusta v Stožicah gostil Grke ter se dva dni kasneje proti istim tekmeccem pomeril še v Atenah. Iz Grčije se bo reprezentančna zasedba vrnila v Stožice, kjer se bo 8. avgusta srečala s Hrvaško, nato pa bo sledil nastop na zvezdniškem turnirju v Malagi. V okviru praznovanja stoletnice delovanja španske košarkarske zveze se bosta v petek, 11. avgusta, pomerili Slovenija in Španija, dan kasneje pa se bo slovenska izbrana vrsta pomerila še z Združenimi državami Amerike. Zaključek priprav bo reprezentanca opravila v Tokiu, kjer bo 19. avgusta sledil še dvoboj proti Japonski.

Domžale k Muri, Radomlje z Mariborom

Domžale – Na Mestnem stadionu Fazanerija bodo prvi krog v Prvi ligi Telemach z domačo Muro jutri odigrali nogometaši Domžal. Domžalski nogometaši, ki so se ekspresno poslovili od kvalifikacij UEFA Evropske konferenčne lige, saj so doma z Balzanom najprej izgubili z 1 : 4, na Malti pa v torek zmagali z 1 : 3, se bodo skušali za izpad odkupiti na prvi domači prvenstveni tekmi. V športnem parku v Domžalah pa v nedeljo, z začetkom ob 17.30, prva tekma sezone čaka nogometaše Kalcerja Radomlje. Pomerili se bodo z Mariborom.

Urban Sodja znova na Jesenicah

Jesenice – Po treh sezonah, odigranih v tujini, se na Jesenice vrača napadalec Urban Sodja. Po sezoni 2019/2020 je prvič zapustil domače okolje in se podal v tujino. Najprej je okreplil francoskega prvotigaša Briancon, zadnji dve sezoni pa je igral za ekipo ESC Dorfen.

Na dirki bodo odlične ekipe

Ta konec tedna bo Kranj znova gostil kolesarske dirke, katerih vrhunec bo nedeljska 55. Velika nagrada Kranja, memorial Filipa Majcna, za katero je prijavljenih največje možno število ekip in kolesarjev.

VILMA STANOVNIK

Kranj – Tekmovalni program bodo s prvo dirko ob 14.30 jutri začeli najmlajši dečki in deklice. Sledile bodo kriterijske dirke za starejše dečke in deklice, mladinske kategorije in članice. Ob 18.30 se bodo na traso podali otroci, ki še ne trenirajo kolesarstva, sledila pa bo dirka za prijatelje kluba in kolesarske delavce sodelujočih ekip. Vrhunec jutrišnjih tekmovalanj bo nočni kriterij s startom ob 21. uri, vrhunec kolesarskega konca tedna pa bo v nedeljo, ko se bo ob 13. uri začela najstarejša slovenska mednarodna kolesarska dirka, ki poteka pod okriljem UCI – 55. Velika nagrada Kranja I GP Kranj 2023 powered by I feel Slovenia, memorial Filipa Majcna. Tekmovalci bodo odpeljali trinajst krogov oziroma slabih 160 kilometrov.

O letošnji dirki in tudi o Kranjskem kolesarskem klubu in njegovih ambicijah sva se pogovarjala z direktorjem kluba in organizacijskim direktorjem dirk Matjažem Zevnikom.

Zadnje priprave na letošnjo prireditev se končujejo, kdaj pa so se začele?

Prve priprave za letošnjo dirko so se začele takoj po lanski. Pravzaprav smo morali termin za letošnjo dirko prijaviti že pred lansko. Sledila je priprava dokumentacije, saj je bilo mesec dni kasneje treba potrditi vse termine, plačati pristojbino in vse drugo, potrebno, da so nas vključili v koledar za novo sezono. Koledar dirk UCI je namreč konec septembra narejen. K sreči za to, zlasti urejanje papirjev, v klubu zadnja leta skrbi hčerka Maša, ki je sekretarka kluba, sam pa bolj skrbim za organizacijo. Intenzivno pa se pripravim posvetimo konec maja,

Matjaž Zevnik ima s kranjsko dirko že veliko izkušenj. / Foto: Gorazd Kavčič

po Scottovem dnevu, ko se z dirko ukvarjam skoraj vsak dan.

Na dirki so potrebni številni sodelavci. Kje jih dobite?

Na dirki potrebujemo okoli 150 ljudi, ki so včasih delali prostovoljno, zadnja leta pa jih je vse težje dobiti. Večino redarjev je treba plačati, zelo pa nam na primer gredo na roko radioamaterji. Druga organizacija je vsako leto zelo podobna, je pa vsako leto treba še kakšno dodatno potrdilo, kakšen dodaten papir, tabla ... Letos, ko bo trasa malce spremenjena, smo morali poskrbeti tudi za nov elaborat. Treba je bilo dobro preučiti vso traso, da dirka ne bo preveč ovirala ljudi, da bodo pravilno speljani obvozi in podobno.

Po nekaj letih ste traso spremenili. Kakšna bo?

Trasa je po nekaj letih delno spremenjena, saj je most zaprt. Tako bo dirka šla tudi skozi Stražišče, kot je bilo to že pred leti. Kolesarje zato čaka še dodaten klanc pri Piramidi, kar pomeni, da bo selekcija tudi na tem delu trase, ne le na Jelenovem klancu in skozi mesto.

Tudi v klubu imate odgovorno delo?

V klubu sem sedaj športni direktor kontinentalne ekipe, poleg mene pa je to tudi Marko Polanc, ki sem ga povabil nazaj v klub. Tako v klubu skupaj delava spet od lanskega septembra, ko je on tako trener ekipe kot drugi športni direktor. Jaz sem tudi vodja ekipe in odločila sva se, da ekipo vodiva oba. To je pravzaprav italijanski sistem vodenja ekipe, v katerem je več športnih direktorjev, saj je obremenitev kar precej, mi pa se pač staramo.

Kakšno moštvo imate letos?

Že nekaj let ponavljam, da imamo zelo mlado ekipo. Na vsaki dirki imamo na startu najmlajše kolesarje in tudi letos je tako. Smo pa v tej sezoni v klub pripeljali tri mlade kolesarje iz drugih klubov. To so Grega Podlesnik iz Sevnice, ki je bil prejšnje leto eden naših najuspešnejših mladincev, Gašper Otoničar, ki je prejšnje leto vozil na Bledu, in Teo Pečnik, ki je vozil za ljubljanski Gusto. Ekipi smo pridružili tudi naša dva mladince, Žiga Kalana in Martina Eržena, vendar se je Kalan odločil, da zaključi kariero. Drugi člani so ostali iz prejšnjih let in tako imamo mlado moštvo, ki nastopa na res dobrih dirkah, kjer je težko biti uspešen. Kljub temu uresničujemo naš načrt, to pa je, da postanemo najboljša ekipa do 23 let v Sloveniji. To nam uspeva, kar smo dokazali s prvim, drugim in petim mestom na državnem prvenstvu. Seveda pa je s takšno ekipo težko konkurirati na tako močni dirki, kot bo kranjska.

S kakšno ekipo boste nastopili?

Nekaj je še vprašajev, vendar računam, da bodo

nastopili Teo Pečnik, Gašper Otoničar, Grega Podlesnik, Jaka Vovk, Nejc Komac, Luka Zihlerl in Vid Jeromel, v rezervi pa so še Luka Turkulov, Maks Cvjetičanin in Martin Eržen. Na dirki jih bo nastopalo sedem, glede na prijave ekip pa pričakujem res močno dirko.

Kakšne ekipe so se prijavile na dirko?

Letos bomo imeli dirko res popolnoma zasedeno, kar pomeni 176 tekmovalcev. Če bo kdo odpovedal, še ne vem, vendar je od tega 32 Slovencev, 56 Italijanov, 20 Avstrijcev, 11 Čehov ..., srbska reprezentanca. Ekipe so močne, znova pride ameriška ekipa Team Novo Nordisk, nastopile bodo močne ekipe sosednih držav, tudi letos najboljša avstrijska ekipa Hrinkow, v kateri vozi naš nekdanji član Jaka Primožič in od njih veliko pričakujem. Dve dobri ekipi sta tudi iz Češke in Slovaške, pa tudi štiri naše ekipe.

Ob dirki ste letos pripravili tudi precej spremljevalnega programa.

V Galeriji na mestu pri Mestni knjižnici Kranj je že na ogled razstava z naslovom Razvoj Kranja skozi oči kolesarskih dirk. Pred sobotnim nočnim kriterijem bo kariero vrhunkega profesionalnega kolesarja uradno sklenil naš nekdanji kolesar Jan Polanc, ki bo v simboličnem dresu vseh klubov, za katere je dirkal, peljal svoj zadnji krog. Pred nočnim kriterijem in po njem pa bo zbrane s koncertom zabaval Mitja Šinkovec. Sobotni nočni kriterij in nedeljsko dirko si bo mogoče ogledati tudi v prenosu na Sportklub TV. Naj ob tem še povem, da je ambasador naše dirke znova Matej Mohorič.

Ob letošnjem kolesarskem prazniku je ob Mestni knjižnici Kranj že na ogled razstava z naslovom Razvoj Kranja skozi oči kolesarskih dirk. / Foto: Gorazd Kavčič

Kaj bo prinesel digitalni evro

Evropska unija pripravlja vse potrebno za sprejem digitalnega evra. A kaj digitalni denar pravzaprav je in kako ga bomo lahko uporabljali ...

ALEŠ SENOŽETNIK

Kranj – Konec junija je Evropska komisija predstavila pravno podlago za uvedbo digitalnega evra, ki je tako še korak bližje e-denaricam. Končno odločitev o njegovi uvedbi bo sicer sprejela Evropska centralna banka (ECB).

Kaj je digitalni evro

Digitalni evro bo vrsta digitalne valute, ki bi jo tako kot evrske bankovce in kovance lahko uporabljali v evroobmočju. Kot pravijo v Evropski centralni banki, bi se uporabljal vzporedno z gotovino, bančnimi karticami in aplikacijami za plačevanje ter bi izpolnil vse močnejšo željo ljudi in podjetij, da plačujejo digitalno.

O varnosti in zasebnosti

Na kakšni tehnologiji bo temeljil digitalni evro, ko in če bo uveden, še ni znano, najverjetneje pa bo šlo za tehnologijo razpršene evidence, kot je veriženje podatkovnih blokov, na katerih temeljijo tudi kriptovalute. Tudi te namreč predstavljajo obliko digitalnega denarja, le da so prepuščene trgu in jih ne regulira katera od centralnih bank.

Uvedba digitalnega evra naj ne bi izpodrinila gotovine, temveč bi uporabnikom v evroobmočju ponudila dodatno možnost poslovanja. Fotografija je simbolična. / Foto: Gorazd Kavčič

Digitalnemu evru bi kritje zagotavljala ECB in bi bil stabilen in zanesljiv.

Čeprav je eden od očitkov, ki leti na digitalni evro, da naj bi z njim EU nadzorovala transakcije, ki jih ob plačevanju z gotovino ne more, pa na ECB odgovarjajo, da bi plačila ostala zasebna. »Eurosistem nima potrebe, da bi od individualnih uporabnikov zbiral podatke o plačilih, sledil njihovem plačilnemu vedenju ali te podatke delil z vladnimi službami ali drugimi javnimi

institucijami,« so zapisali. Digitalni evro bi tako ljudem omogočal plačila, ne da bi svoje podatke delili s tretjimi osebami, »razen, kjer je to potrebno za preprečevanje nezakonitih dejavnosti.«

Ko bi uporabnik prvič dostopal do storitev v digitalnih evrih, bi se verjetno moral identificirati, a bi se njegova identiteta lahko hranila ločeno od podatkov o plačilih, tako da bi te informacije lahko pridobile le finančne obveščevalne enote znotraj natančno določenega pravnega

okvira, če bi v primeru suma kaznivih dejanj želele ugotoviti identiteto plačnika in prejemnika plačila.

Kdaj bo na voljo

Kdaj točno bi digitalni evro lahko stopil v uporabo, še ni znano. V ECB naj bi prvo fazo priprave projekta zaključili oktobra, sledila bo odločitev, kako nadaljevati razvoj in preizkušanje tehničnih rešitev. Če bo končna odločitev o izdaji digitalnega evra pozitivna, bi ga lahko dobili predvidoma v letu 2026.

DOBRO JE VEDETI

Kolikšne so cene bencina in dizelskega goriva

CVETO ZAPLOTNIK

Številni Slovenci preživljajo dopust v tujini. Če se na dopust odpravljajo z avtom, ki še nima električnega pogona, jih zagotovo zanima, koliko stane bencin oziroma dizelsko gorivo v državi, kamor so namenjeni. Že doma v Sloveniji so cene različne, razlike pa so tudi med državami.

V Sloveniji so cene na bencinskih črpalkah ob avtocestah in hitrih cestah oblikuje prosto in so zato višje kot drugje, kjer se oblikujejo po vladni uredbi in spreminjajo na vsake dva tedna. Nazadnje se je cena spremenila v torek, tako da bo do vključno ponedeljka, 31. julija, znašala 1,456 evra za liter bencina in 1,504 evra za liter dizelskega goriva.

Kolikšne so cene bencina in dizla v drugih evropskih državah, lahko potrošniki preverijo na spletni strani Avto moto zveze Slovenije (AMZS) v razdelku Cene goriv v Evropi. V AMZS jih pri tem opozarjajo, da so navedene cene povprečne cene, ki jim jih posredujejo tuji

avtoklubi, a da se v posameznih državah lahko cene precej razlikujejo med različnimi ponudniki in lokacijami. V večini držav, tudi v sosednjih (Hrvaška, Avstrija, Italija), so cene goriva na črpalkah ob avtocestah tudi do 20 odstotkov višje od povprečne cene.

V Avstriji je bila v sredo po podatkih AMZS povprečna cena za 95-oktanski bencin 1,644 evra za liter in za dizelsko gorivo 1,617 evra, v Italiji 1,951 evra za bencin in 1,802 evra za dizel in na Hrvaškem 1,46 in 1,36 evra. V Bosni in Hercegovini je bila povprečna cena 1,29 evra za bencin in 1,25 evra za dizel, v Črni gori 1,549 in 1,478 evra, na Kosovu 1,637 in 1,625 evra, v Srbiji 1,57 in 1,58 evra ter v Severni Makedoniji 1,31 in 1,18 evra. V Nemčiji je bila povprečna cena 1,842 evra za bencin in 1,637 evra za dizel, v Franciji 1,917 in 1,735 evra, v Grčiji 1,884 in 1,577 evra, v Španiji 1,656 in 1,51 evra, v Švici 1,89 in 1,97 evra ... Najdražji bencin je bil na Nizozemskem – 2,06 evra za liter in najcenejši v Turčiji – 0,95 evra.

Umirjanje gospodarske aktivnosti

ALEŠ SENOŽETNIK

Ljubljana – V evrskem območju so ob koncu drugega četrtletja prevladovali znaki umirjanja gospodarske aktivnosti, podoben trend pa zaznavamo tudi pri nas, je v sredo sporočila Banka Slovenije. »V Sloveniji se razmehroma ugodna gibanja nadaljujejo v tistih dejavnostih, ki so pretežno usmerjene na domači trg. Veliki infrastrukturni projekti poganjajo gradbeništvo, razmere na trgu dela pa ob še vedno visoki stopnji prostih delovnih mest zagotavljajo precejšnjo varnost zaposlenim in podpirajo potrošnje gospodinjstev,« so zapisali v Banki Slovenije in opozorili, da so razmere v industriji zahtevne, obseg novih naročil pa

še naprej upada. Kot pravijo, je gibanje industrijske proizvodnje v drugem četrtletju precej nestanovitno, ob precej negotovih kazalnikih pa kaže, da bo BDP v drugem četrtletju nekoliko nižji kot četrtletje prej. Po junjski napovedi Evropske centralne banke naj bi se gospodarstvo evrskega območja izognilo recesiji in letos doseglo 0,9-odstotno rast,

Nadaljuje se rast zaposlenosti in padanje brezposelnosti. Zaradi izpraznjenosti domačega trga dela, pa trenutno več kot 86 odstotkov k medletni rasti zaposlenosti pri nas prispevajo tujci. snovna inflacija je s 7,2 odstotka junija že preseгла skupno inflacijo, ki znaša 6,6 odstotka, so še oddali v Banki Slovenije.

Novi predlog za bančne razlaščenice

V javni obravnavi je nov predlog zakona o bančnih razlaščenicah, a ti z njim niso zadovoljni.

ALEŠ SENOŽETNIK

Ljubljana – Od prejšnjega tedna je v javni obravnavi predlog novega zakona o postopku sodnega varstva nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti bank. Kot je znano, je namreč Ustavno sodišče februarja prvi predlog zakona razveljavilo. Razveljavitev je zahtevala Banka Slovenije, ki se ni strinjala z določili, da bi morala bančnim razlaščenicam, ki jih je razlastila v postopku sanacije bank, plačevati za morebitne odškodnine. Ministrstvo za finance je zato pripravilo nov

predlog, ki med drugim prinaša možnost, da sodišče imenuje poseben odbor izvedencev, ki bi v predhodnem mnenju presojal, ali so bili razlaščenici oškodovani in za koliko. V tem primeru bi lahko razlaščenici zoper Banko Slovenije vložili individualno ali kolektivno tožbo, država pa bi v okviru poravnalne sheme povrnila do šestdeset odstotkov škode. Odškodnine bi namesto Banke Slovenije izplačala država, ki pa bi od Banke Slovenije lahko zahtevala povrnitev izplačil, če bi se izkazalo, da je krivda na strani centralne banke.

Imetnikov delnic in podrejenih obveznic bank, ki jih je centralna banka razlastila, naj bi bilo okoli sto tisoč, skupaj pa so izgubili okoli 960 milijonov evrov. Na ministrstvu za finance sicer pravijo, da predlog z uvedbo izdelave predhodnega mnenja ter novih procesnih institutov povečuje učinkovitost sodnega varstva za nekdanje imetnike bank, a na strani razlaščenec z njim niso zadovoljni. Kot je za spletni portal N1 povedal njihov odvetnik Aleš Kaluža, je ministrstvo

ohranilo večino zanje spornih določb, ki so bile tudi predmet ustavne pobude, ki so jo vložili na ustavno sodišče, a to o njej ni odločalo, saj je prednostno obravnavalo zahtevo za ustavno presojo Banke Slovenije. Med drugim tudi novi predlog zakona vključuje sporno določbo, ki ne predvideva povračila dejanske škode, ki jo je posamezen razlaščenec utrpel, temveč je upravičen do največ toliko, kolikor je za konkretno nalozbo plačal.

Predlog zakona bo v javni obravnavi do 25. avgusta.

Tudi Sandoz v veliko investicijo

ALEŠ SENOŽETNIK

Ljubljana – Po tem, ko je pred nedavnim Novartis v Mengšu napovedal nalozbo v razvoj inovativnih

bioloških zdravil, je načrte objavil tudi Sandoz. V Ljubljani namreč namerava za center za razvoj podobnih bioloških zdravil nameniti 90 milijonov dolarjev, s

čimer bo do leta 2026 Leko-va ljubljanska lokacija postala ena ključnih pri Sandozu. Nova nalozba bo omogočila odprtje približno dvesto novih delovnih mest in

dodatno okrepila zmogljivosti podjetja pri celovitem razvoju podobnih bioloških zdravil, od razvoja učinkovin do končnih izdelkov za podobna biološka zdravila.

Pazljivo pri lažnih SMS-sporočilih

Ljubljana – V NLB opozarjajo, da so znova na delu prevranci, ki poskušajo pridobiti zaupne podatke. Pošiljajo lažna SMS-sporočila, s katerim komitente želijo zavesti, da je njihov račun omejen. S priloženo povezavo jih želijo preusmeriti na lažno stran, kjer od njih zahtevajo vnos zaupnih podatkov. »Poudarjamo, da gre za poskus prevare in da banka nikoli ne poziva k pošiljanju osebnih podatkov prek elektronskih sporočil,« pojasnjujejo v NLB in dodajajo, naj se uporabniki na takšna sporočila ne odzivajo in jih preprosto izbrišejo.

Nekaj nesreč tudi zaradi neurja

Na Kriški gori se je poškodoval belgijski skavt, ki je bežal pred neurjem.

SIMON ŠUBIC

Bohinj – Nesreče v gorah se še naprej vrstijo, nekaterim je botrovalo tudi neurje. V sredo so se poškodovali štiri planinci. Že navsezgodaj zjutraj, okoli 5.30, so gorski reševalci iz Bohinja in dežurna ekipa GRS Brnik pri koči

oskrbeli in z vojaškim helikopterjem prepeljali prav tako v jeseniško bolnišnico. Kot so pojasnili v Gorski reševalni zvezi Slovenije, bi se nesreča lahko končala veliko hujše. Belgijski skavt je namreč v skupini s prijatelji bežal pred neurjem in podiračimi drevesi.

V sredo so s helikopterjem z gora odpeljali kar štiri poškodovane planince. / Foto: Tina Dokl

Planika oskrbeli planinko, ki jo je prejšnji dan pri sestopu s Triglava sunek vetra podrl na tla in se je pri tem poškodovala. Sama je prišla do koč Planika in tam prenočila. Helikopter Slovenske vojske jo je prepeljal v jeseniško bolnišnico. Okoli 8.30 si je na Planini Blato pohodnica poškodovala nogo. Znova so posredovali bohinjski gorski reševalci in dežurna ekipa z Brnika, jo oskrbeli na kraju poškodbe in jo s helikopterjem Slovenske vojske prepeljali v jeseniško bolnišnico. Na Veliki Osojnici si je dopoldne pohodnica zlomila nogo. Posredovali so reševalci GRS Radovljica in jo prenesli v dolino, kjer so jo prevzeli reševalci in odpeljali v jeseniško bolnišnico. Popoldne pa si je na poti na Kriško goro nogo poškodoval pohodnik. Reševalci GRS Tržič in dežurna ekipa z Brnika so ga

V torek popoldne sta na slovenski smeri na Triglav planinki zašli na zasneženo območje, od koder se nista mogli rešiti. Posredovali so gorski reševalci iz Mojstrane in helikopter Slovenske vojske z dežurno ekipo GRS na Brniku, ki ju je prepeljal v dolino. Proti večeru sta tuja pohodnika zaprosila za pomoč pri sestopu s Komarče. Reševalci GRS Bohinj so neškodovano pohodnika locirali in pospremili v dolino. V plezališču Bellevue v Ribčevem Lazu pa se je poškodoval plezalec. Oskrbeli so ga gorski reševalci GRS Bohinj in ga nato prenesli do izhodišča, kjer so ga prevzeli svojci in odpeljali na zdravljenje.

V ponedeljek pa je oseba omagala pri sestopu s Komarče. Pomagali so ji bohinjski gorski reševalci, jo pospremili v dolino, kjer so jo predali ekipi Nujne medicinske pomoči Bled.

Policista oživljala osebo brez znakov življenja

Lesce – Jeseniška policijska patrulja je v Lescah v sredo nalezela na tleh ležečo osebo, ki ni kazala znakov življenja. Nemudoma sta začela izvajati temeljne postopke oživljanja, ki sta jih izvajala do prihoda dežurne zdravnice iz Radovljice in prvih posredovalcev PGD Lesce. Oseba je prišla k zavesti. Z reševalnim vozilom so jo odpeljali v zdravstveno ustanovo.

Delavca stresla elektrika

Zgornja Bela – Na Zgornji Beli se je v sredo zgodila nesreča pri delu. Električni tok je poškodoval delavca pri izvajanju vzdrževalnih del. Reševalci NMP Kranj so ga odpeljali v zdravstveno ustanovo.

Na dopust, ne na sodišče

V Ljubljani so opravili predobravnavni narok v zadevi Svilanit zoper obtožene Mojco Šubic, Janeza Hočevarja, Jurija Tepino in Antona Laknerja. Predsednica sodnega senata Jasmina Javornik je presenetila z napovedjo, da bo presojala zakonitost večine ključnih dokazov.

SIMON ŠUBIC

Ljubljana – Po dolgem mletju sodnih mlinov so pred dnevi na ljubljanskem okrožnem sodišču vendarle opravili predobravnavni narok v kazenski zadevi o domnevno spornem menedžerskem prevzemu kamniškega Svilanita, ki se je začelo že leta 2004, in še treh družb. Specializirano državno tožilstvo nekdanji generalni direktorici in solastnici Svilanita Mojci Šubic, nekdanjemu nadzorniku Svilanita Janezu Hočevarju, nekdanjemu direktorju družbe Iskra ISD Juriju Tepini in nekdanjemu lastniku nekdanje tovarne Motvoz Antonu Laknerju očita več kaznivih dejanj zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti in pomoči pri njih. Tožilstvo obtoženim očita zlorabe položaja in pomoči pri kaznivem dejanju v družbah Svilanit, BPT, Iskra ISD in Motvoz pri njihovih menedžerskih odkupih v letih od 2004 do 2012, ki naj bi jih financirale družbe same.

Brez priznanja krivde

Na predobravnavnem naroku minuli petek sta bila prisotna le Tepina in Lakner, ki krivde nista priznala, kot je razložila sodnica Jasmina Javornik, pa enako šteje tudi za Mojco Šubic in Janeza Hočevarja, saj je bila njuna odsotnost na predobravnavnem naroku neopravičena, njuni obrambi pa sta tudi podali ugovor na obtožnico. Zagovornica Šubi-

Tožilec Boštjan Valenčič

/ Foto: Simon Šubic

čeve, odvetnica Anka Kozamernik, je bila mnenja, da je bila s tem njeni stranki kršena zagotovljena pravica do izjave, čeprav je zaradi dopustovanja v tujini zaprosila za preložitve predobravnavnega naroka na čas po poletnih počitnicah. Ker to po mnenju zagovornice vzbuja dvom v nepristranskost predsednice

Obrambo zastopajo (z leve) odvetniki Miha Kozinc, Damijan Pavlin, Anka Kozamernik in Gorazd Fišer. / Foto: Simon Šubic

senata, je zahtevala njeno izločitev. Ob tem je kot razlog za izločitev navedla tudi morebitno seznanjenost sodnice z morebiti nedovoljenimi dokazi, ki jih obramba izloča. Kozamernikova je svojo zahtevo podkrepila tudi z oceno, da obravnavanje postopek ne bi smel soditi med zadeve specializiranega oddelka, v katerem deluje tudi predsednica senata Jasmina Javornik, kar še dodatno vzbuja dvom v poštenost postopka.

Vozovnico plačala, ko je prispelo vabilo

Sodnica Javornikova je zahtevo po njeni izločitvi v delu, ki se nanaša na njeno domnevno pristranskost zaradi nepreložitve predobravnavnega naroka, takoj zavrgla. Kot je pojasnila, je predobravnavni narok razpisala več kot mesec in pol vnaprej, obtožena Šubičeva pa je ob tem letalsko vozovnico plačala isti dan, ko so zagovorniki prejeli vabilo na predobravnavni narok. Navzočnost obtoženke na predobravnavnem naroku tudi ni obvezna, glede krivde pa se bo imela možnost izreči tudi na prvem naroku glavne obravnave, je dodala. Glede očitka, da se zadeva vodi pred specializiranim sodiščem, pa je sodnica pojasnila, da je bilo sodišče že med preiskavo obveščeno, da je zadevo prevzelo specializirano državno tožilstvo, ki je tudi vložilo obtožnico. Glede na vlagatelja obtožnice in vrsto očitanih kaznivih dejanj je bila zato obravnavana kazenska zaradi dodeljena specializiranemu oddelku ljubljanskega okrožnega sodišča. O preostalem bo sodnica odločala kasneje, saj o nedovoljenosti dokazov v sodnem spisu še ni odločeno.

Državni tožilec iz specializiranega oddelka Boštjan Valenčič je sicer zaradi nekaterih dokazov, predvsem bančnih izpiskov, ki so bili izločeni v fazi sodne preiskave, na predobravnavnem naroku sodišču predložil čisto pis dokaznih predlogov. Ob tem je znova predlagal, da sodišče pridobi nekatere podatke z bančnih računov, če jih banke še hranijo. Čeprav so bili ti dokazi v preteklosti že izločeni, se je skliceval na odločitev višjega sodišča, da gre pri pridobivanju bančnih podatkov za t. i. ponovljive dokaze, torej za pregled obstoječih podatkov iz evidenc.

Obramba izloča tudi sodno izvedenko

Zagovorniki obtoženih Gorazd Fišer (zagovornik Antona Laknerja), Miha Kozinc (Jurij Tepina), Damijan Pavlin (Janez Hočevar) in Kozamernikova so predlagali tudi izločitev sodne izvedenke ekonomske stroke Anke Černe, ker se je pri izdelavi izvedenskega mnenja opirala tudi na bančne podatke, ki so bili pravno-močno izločeni iz dokaznega gradiva. Kot je dejal, so bili iz tega razloga izločeni tudi vsi sodniki, ki so se med postopkom seznanili z nedovoljenimi dokazi. Černetova je kot izvedenka sporna tudi zato, ker je bila revizorka v družbi BPT, nekdanje lastnice Svilanita, še v času, ko naj bi se že začela očitana ravnanja. Tožilec Valenčič je predlogu po izločitvi Černetove nasprotoval. Kot je dejal, bi moralo sodišče upoštevati, ali bi izvedenka prišla do enakih ugotovitev, tudi če ne bi bilo podatkov z bančnih računov. Tožilstvo namreč ocenjuje, da je bilo izvedensko mnenje narejeno

na podlagi listinske dokumentacije, ki ni bila izločena. O očitkih, da je bila Černetova revizorka v BPT, pa je sodišče v preteklosti že presojalo, je poudaril.

Sodnica poskrbela za presenečenje

Sodnica Javornikova je ob koncu predobravnavnega naroka sporočila, da bo glavna obravnava lahko razpisana šele, ko bo pravno-močno odločeno o vseh podanih predlogih obrambe in tožilstva. Ob tem pa je poudarila, da mora kot predsednica senata tudi po uradni dolžnosti poskrbeti za to, da so v spisu le zakoniti dokazi. Navzoče je zato obvestila, da bo presojala tudi zakonitost dokazov, ki so bili pridobljeni v hišnih preiskavah leta 2011. Meni namreč, da pred dvanajstimi leti izdane odredbe o hišnih preiskavah ne dosejajo današnjih pravnih standardov, saj so glede na odločbo ustavnega sodišča iz leta 2016 preslabo obrazložene. »Preseneča me, da se do tega do zdaj še nihče ni opredelil,« je dejala.

Če bodo dokazi, pridobljeni v hišnih preiskavah, izločeni, bo to verjetno odločilno vplivalo na nadaljevanje postopka, saj bo tožilstvo ostalo brez večine ključnih dokazov. »Ko bomo videli, kaj bo izločeno, če bo izločeno, se bomo na tej podlagi odločili, ali sploh še imamo kakršnekoli dokaze, da vztrajamo pri obtožbi,« je tako dejal tožilec Valenčič.

Prvotno sta bila med obtoženimi tudi pokojni Stojan Žibert, sicer generalni direktor Svilanita, preden je vodnje podjetja prevzela Mojca Šubic, ter nekdanji vodja financ in računovodstva v Svilanitu Sašo Pušnik. Zoper njega je bil postopek med preiskavo ustavljen.

KURILNO OLJE
DATRIS
GREJE MOČNEJE
080 2341
Datris d.o.o., Alpska cesta 43, 4248 Lesce

GG +

AKTUALNO
POGOVOR
ZANIMIVOSTI
ZGODBE
RAZGLLED

Znanost zamenjal za fotografijo

Odkar ve za fotografijo, ga je zanimala popotniška. Pravi, da je to zelo pester žanr, ki črpa iz preostalih žanrov fotografije. Pa vendar ni postal popotniški fotograf čez noč. Pred nekaj meseci se je Škofjeločan Nejc Draganjec vrnil z Antarktike.

ALENKA BRUN

Šestintridesetletni Nejc Draganjec je hobi sicer spremenil v posel, vendar kot rad pove, se to ni zgodilo čez noč. Po izobrazbi je biolog, specializiral se je celo za molekularno biologijo, tako da bi lahko rekli, da je znanost zamenjal za fotografijo, čeprav sam pravi, da je iz znanosti »prešaltal« v umetnost.

Našel se je v popotniški fotografiji. Z njo želi gledalcu predati občutek, ki ga je sam imel v trenutku in prostoru, ko je fotografija nastala. Zanima nas, ali je potem mogoče neke vrste vplivnež oziroma t. i. influencer. Po kratkem premolku je jasen, da bi se težko označil za vplivneža. Mogoče v drugih časih,

Zelene žile malahita dajejo občutek, kot da v teh krajih obstajajo vulkani, ki bruhajo lavo zelene barve.

/ Foto: Nejc Draganjec

pred korono, ki mu je mimoregrede precej in čez noč spremenila življenje. Danes bi se lažje predstavil kot nekdo, ki veliko izobražuje druge zainteresirane za to področje fotografije. S fotografijo se

Draganjec namreč ukvarja tako rekoč vse življenje, zadnjih 15 let bolj profesionalno, z njo pa se preživlja kakih sedem let.

Antarktika

Sredi februarja se je vrnil z Antarktike, kjer je bil dva meseca in pol. Tokrat jo je videl prvič. Razloži, da je podjetje Silversea Expeditions na svoji luksuzni ekspedicijski križarki pred časom iskalo fotografa. »Ker imam na Facebooku eno največjih fotografskih skupin, so želeli v njej objaviti komercialno sporočilo, da iščejo fotografa. Preden sem odobril objavo, sem oglas preveril. Res so ga iskali in mimoregrede sem jim omenil, da bi me delo mogoče zanimalo – in na koncu so se po skoraj dveh letih razgovorov odločili zame.« Vendar njegovo delo ni bilo ravno enako delu fotografov na klasičnih križarkah. V bistvu je bil generalna fotografska podpora

na križarki. »Karkoli je kdo na tem področju potreboval, sem bil na voljo – za osebje križarke in njene goste. Vdih sem fotografske tečaje in delavnice, pa tudi ekskurzije na Antarktiki. Veliko sem svetoval, k čemur so pripomogle tudi moje izkušnje iz preteklosti.« Nasmehne se, da je res večina fotografirala z mobiteli, je pa med gosti opazil tudi takega s kamero srednjega formata, za katero je vedel, da je njena cena okoli osemdeset tisoč evrov.

Ker je bil na križarki del posadke, je pred tem opravil številna urjenja. Na njej je ostal dva meseca, kar je pomenilo šest turističnih plovb. Križarka je lahko sprejela 250 gostov, a med njimi Slovencev ni srečal. Veliko pa je bilo Nemcev, Japoncev in Američanov.

Nemirno morje znane morske ožine

Z morsko boleznijo nima težav, edino Drakov preliv ga je vedno znova presenetil. Pravi, da je zelo zanimivo gledati ljudi, ki so vznemirjeni, v pričakovanju nove dogodivščine, potem pa križarka zapluje v prehod ... »Težko opišem, kako je to sploh videti. Na normalen dan so tu valovi visoki od sedem do

Nejc Draganjec se s fotografijo ukvarja tako rekoč vse življenje, zadnjih 15 let bolj profesionalno, z njo pa se preživlja kakih sedem let.

Antarktika navdušuje tudi z živalskim svetom.

/ Foto: Nejc Draganjec

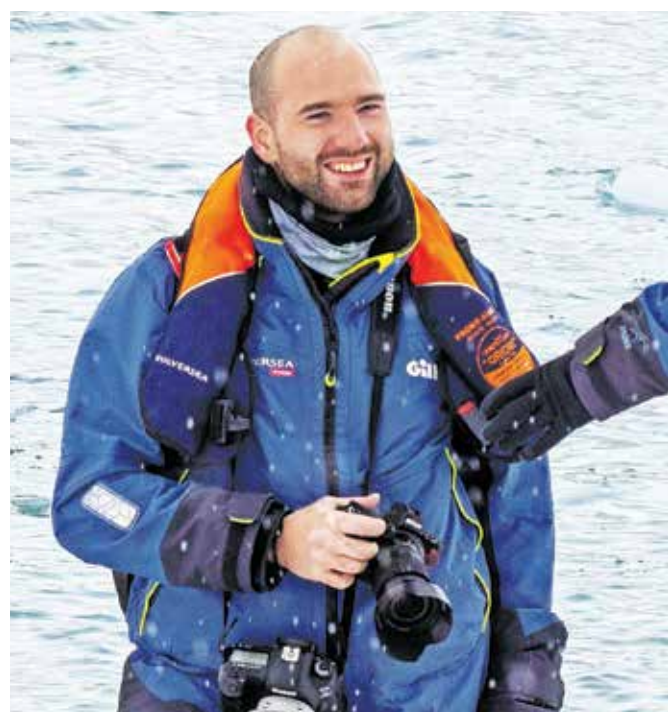
Vreme in Antarktika ne »sodelujeta« vedno, zato takšni prizori jemljejo dih obiskovalcem. / Foto: Nejc Draganjec

deset metrov. Vendar to niso klasični valovi ... Tu se srečajo tokovi, vode so turbulentne. Ladjo dviguje in spušča, suče ... Obstaja sicer mit o t. i. Drakovem jezeru, ko gladina ne valovi, a jaz ga nisem doživel.«

Prvinskost nedotaknjene okolja

In kaj je tisto, kar na Antarktiki najbolj očara ljudi?

»Morda se bo slišalo klišejsko: razgledi,« pravi Škofjeločan. »Mislim, da sem nekaj podobnega doživel v Skandinaviji in v osrčju Amazonije ...« Pristnost, divjost, odročnost in nedotaknjenost okolja so bili torej glavni razlogi, da je Antarktika pritegnila tudi njega. Doda še, da ga jeseni čaka Arktika in bo tako »uradno bipolaren«, se zasmeje.

Nejc Draganjec / Foto: osebni arhiv

Kultura

Martin in Janez Ramoveš sta predstavila nov strip Amerika. Stran 14

Pogovor

Diamantna maturantka mednarodne mature Izabela Letonja Stran 15

Pogovor

Mojca Bitenc Križaj in Domen Križaj, zdravnika, ki sta izbrala glasbo Stran 16

Od petka do petka

Državni zbor je v ponedeljek sprejel zakon o dolgotrajni oskrbi, včeraj pa je državni svet že glasoval o vetu na zakon.

/ Foto: Gorazd Kavčič

Zunanja ministrica Tanja Fajon je dejala, da se vprašanje arbitraže ne relativizira ali umika z dnevnega reda politike.

/ Foto: Tina Dokl

V neurju 13. julija je bila znova obsežno poškodovana Partizanska bolnica Franja. / Foto: Bor Slana/STA

Državni zbor sprejel zakon o dolgotrajni oskrbi

SIMON ŠUBIC

Državni svet včeraj o vetu

Državni zbor je v ponedeljek v obravnavi po nujnem postopku sprejel zakon o dolgotrajni oskrbi, ki ureja pravice iz dolgotrajne oskrbe, uporabljati pa se bo začel 1. januarja 2024. Zakon tako postopno (do 1. decembra 2025) kot pravice prinaša oskrbovalca družinskega člana, dolgotrajno oskrbo na domu in e-oskrbo, dolgotrajno oskrbo v instituciji in denarni prejemek. Od 1. julija 2025 uvaja tudi plačilo obveznega prispevka. Delodajalci in delojemalci bodo v skladu z zakonom plačali prispevek v višini enega odstotka bruto plače, upokojenci pa v višini enega odstotka od neto pokojnine. Samostojni podjetniki in kmetje bodo plačali dva odstotka, ker so hkrati delodajalci in delojemalci. Na ministrstvu za solidarnost pričakujejo, da bodo s prispevkom predvidoma zbrali 620 milijonov evrov letno. Sprejeto je bilo tudi koalicijsko dopolnilo, da bo od 1. januarja 2028 mogoče zaračunati tudi lastno udeležbo pod pogojem, da sredstev iz drugih virov ne bo dovolj. Včeraj popoldne je državni svet odločil o pobudi za odložilni veto na zakon, ki so jo vložile interesne skupine

delodajalcev, lokalnih interesov ter kmetov, obrtnikov in samostojnih poklicev.

Arbitraža – še na dnevnem redu ali ne

Predsednik vlade Robert Golob je minuli petek med obiskom v Zagrebu dejal, da je Slovenija sicer neomajno zavezana arbitraži o meji med Slovenijo in Hrvaško in jo je treba implementirati ter uresničiti, vendar pa pri tem ni časovnega pritiska. »Pomembno je, da to temo, ki je tako zastrupljala odnose med državama, umaknemo iz dnevne politike,« je poudaril. Na izjavo se je v ponedeljek odzval bivši predsednik republike Borut Pahor, ki je na Facebooku zapisal, da arbitraža ni nikoli »zastrupljala« odnosov med Slovenijo in Hrvaško, temveč je, prav nasprotno, omogočala vsestransko odlične odnose. Kot je dodal Pahor, ki je leta 2009 kot predsednik slovenske vlade podpisal arbitražni sporazum s Hrvaško, se lahko razume narobe, če se reče, da je arbitraža umaknjena z dnevnega reda. »Slovenija mora zlasti ob uradnih obiskih vztrajati pri stališču, da je mejno vprašanje rešeno. Ker je,« je zapisal. Zunanja ministrica Tanja Fajon pa je v sredo poudarila, da se vprašanje arbitraže ne relativizira ali umika z dnevnega reda politike.

»Za nas je to dejstvo, Slovenija jo priznava, Hrvaška pa ima svoje stališče. Verjamem, da bomo v tem duhu sodelovanja našli rešitev za najtežja vprašanja,« je dejala. Hrvaška, kot je znano, odločitve arbitražnega sodišča o meji ne priznava. Predsednik hrvaške vlade Andrej Plenković je tako na novinarski konferenci med Golobovim obiskom dejal, da se na strokovni ravni pogovarjajo o isti temi z dveh zornih kotov in poskušajo najti rešitve, »ki bi za Slovenijo morda pomenile izvajanje arbitražnega sporazuma, za Hrvaško pa iskanje druge rešitve«.

V neurju znova razdejana bolnica Franja

Slovenijo je v zadnjih dneh prizadelo več silovitih neurij, ki so povzročila tudi precejšnjo škodo. V neurju 13. julija je bila tako ponovno zelo poškodovana tudi Partizanska bolnica Franja, ki je kulturni spomenik državnega pomena, nosilec znanka evropske dediščine in je vpisana na Unescov poskusni seznam svetovne dediščine. Narasla voda je odnesla material s poti in ustvarila globok in težko prehodan graben, na poti je odložila tudi veliko odpadnega materiala. Varnostne ograje, mostiči in brvi so bili uničeni ali resno poškodovani. Povsem

uničene so tudi tri barake, in sicer rentgen, kuhinja in električna centrala. Odnoslo je tudi celotno elektrarno. V nekaterih barakah je ostalo veliko mulja in blata, prisotna je vlaga, celoten teren je razmočen. Nedotaknjena je ostala le baraka številka 9, ki je tudi v neurju leta 2007 ostala nepoškodovana. Takrat je bilo skoraj povsem uničenih 14 od 16 barak, obnova pa je trajala skoraj tri leta. Ponovno obnovo bolnice je v torek ob ogledu tokratne škode obljubila ministrica za kulturo Asta Vrečko. Kot je poudarila, jo bodo obnovili po najvišjih standardih. Bolnica bo zaradi obsežnih poškodb v letošnji sezoni ostala zaprta za turiste.

Zamrznili stavko

Visokošolski sindikat Slovenije je do konca leta zamrznil stavko. Predsednik sindikata Gorazd Kovačič in minister za visoko šolstvo Igor Papič sta namreč ta teden podpisala stavkovni sporazum. Sporazum se nanaša na neplačne zahteve sindikata, medtem ko je dogovorjeno, da bodo plačni del reševali v okviru krovnih ožestbrnih pogajanj za celotni javni sektor. Visokošolski sindikat je marca lani izvedel prvo samostojno stavko v visokem šolstvu, maja in junija letos pa tudi njeno nadaljevanje.

Slovinci v zamejstvu (912)

Veseli dan v Kortah

JOŽE KOŠNJEK

med sosedi

Poleti leta 1991, ko so se zaradi prenehanja vojne v Sloveniji oddahnili tudi na Koroškem, je enota avstrijske vojske, ki je varovala južno avstrijsko mejo in je bila nastanjena v Kortah – Troegern po nemško –, povabila domačine, pri katerih so nalezili na izjemno gostoljubje, na golaž. Takrat so prebivalci

Kort sklenili, da bo odslej prireditve vsako leto na tretjo julijsko nedeljo, vendar z drugim, bolj ljudskim in domačim imenom: Žegnanje v Kortah. Tako je bilo v nedeljo, 16. julija, pri tisoč metrov visoko ležeči cerkvi svetega Križa v Kortah že enaintrideseto žegnanje, ki je za redke domačine in vse, ki imajo

radi Korte ali so z njimi na kakršen koli način povezani, srčna zadeva. Več sto ljudi je do zadnjega kotička napolnilo travnik pod Pristovnikovo lipo, spremljalo mašo, ki jo je daroval obirski župnik Drago Cvetko in pri kateri so združili moči pevci z Jezerškega in Kort, nato pa ob pesmi in glasbi ter izvrstni jedachi uživali v tem čudovitem delu Koroške, v katerem je slovenščina še trdno zasidrana. Prava atrakcija so daleč naokoli znani »koroški krapi« oziroma krofi. Letos so zanje porabili štirideset kilogramov posebne moke! Pod lipo sta skupaj igrala domača obirska ansambla Pavlič in Pegrin, iz Železne Kaple pa je prišla tamburaška skupina Tamika. S pevci v Kortah ni nikoli težava. Domačinom bratom Smrtnik se pridružijo domači pevci in ljubitelji petja od drugod. Na vrhu hriba kraljuje cerkev svetega Križa, »bela lepota«, kot ji rečejo,

Mašo, ki jo na žegnanju darujejo za rajne in žive Korčane, vsako leto sklene tradicionalna procesija okrog cerkve.

/ Foto: Jože Košnjek

ki jo je v enem samem letu, v letih 1860 in 1861, zgradil posestnik Mihael Karničar, Pristovnik po domače. Skupaj s Smrtnikovo in Plesnikarjevo oziroma Šternovo domačijo se je obvezal, da bodo skrbeli za cerkev. To v zemljiški knjigi zapisano obljubo spoštujejo še danes in cerkev ter pokopališče sta vzorno vzdrževana. Tudi zbrani darovi na vsakoletnem žegnanju, ki ni klasično blagoslavljanje in nima le verske, ampak zlasti širšo družbeno,

socialno vsebino, gredo za vzdrževanje cerkve.

Na žegnanje v Korte prihaja vsako leto veliko ljudi z gorenjske strani. Tudi letos so peš z Jezerškega vrha ali čez Dolgo njivo prišli Jezerjani, Predvorčani, Tržičani in seveda dolgoletni prijatelji Koroške in koroških Slovencev. Dobrodošel je vsak, ki pride, pravijo Korčani. V domači vasi jih ni ostalo veliko. Le še okrog dvajset. Ko pa je treba kaj storiti za kraj, jih je veliko, veliko več.

Nihče ne zna cvreti okusnejših krapov oziroma krofov kot gospodinje iz Kort, Obirskega in Kaple. Letos so zanje porabile štirideset kilogramov moke. / Foto: Jože Košnjek

Po svetu

Balkan ekspres 2023

Poletje, počitnice, dopusti ... Čas, ko se veliko ljudi poda na različne poti. Ena od možnosti je potovanje z avtomodom. To je »avtomobil, namenjen bivanju, zlasti na potovanju, počitnicah«. Z njim je potoval tudi pisec teh vrstic ...

MIHA NAGLIČ

Jasenovac

Na pot sva šla dva: jaz in moja boljša polovica, ki je za tak način potovanja tudi najbolj zaslužna. Če bi bilo po mojem, bi najbrž sploh nikamor ne šel. Po vrnitvi s te 14-dnevne poti pa se mi dobro zdi, da je za nama. Bilo je zanimivo, na trenutke naporno, a lepo in poučno. Cilj prvega dne je bil Beograd, na poti do njega pa samo en daljši postanek – v zloglasnem Jasenovcu. Ko se pripelješ tja, je čisto lepo: travniki ob reki, le malo nižje od izliva Une v Savo, park in v njem spominski muzej, malo stran pa eden najbolj markantnih spomenikov na ozemlju nekdanje Jugoslavije, velikanska betonska skulptura v obliki kamnitega cveta, zasnoval jo je znameniti beograjski arhitekt Bogdan Bogdanović. Šele v muzeju vidiš in spoznaš, kaj se je v tem kraju dogajalo v letih druge svetovne vojne. Ustaši so tu počeli takšna grozodejstva, da so pogled stran od njih obračali celo njihovi nemški gospodarji. Na 277 steklenih ploščah, ki visijo pod stropom, so izpisana imena žrtev, vseh je 69.843, od teh 39.850 Srbov, 14.599 Romov, 10.700 Judov, 3462 Hrvatov, kot tudi pripadnikov drugih

narodnosti, tudi 282 Slovencev. A to še zdaleč niso vse žrtve, le tiste, katerih identiteto je popisovalcem uspelo ugotoviti. Sicer pa ne gre samo za število, pretresljivi so načini, kako so bili pokončani. »Od leta 1941 do pomladi 1945 se je smrt tukaj pojavljala v mnogoterih oblikah. Ujetnike in vse, ki so končali v Jasenovcu, so ustaši klali s posebej oblikovanimi noži ('srbosjeki') ali so jih ubijali s sekirami, macolami ter kladivi, prav tako so jih tudi streljali ali jih obešali na drevesa ali drogove. Nekateri so bili še živi zažgani v pečeh, mučeni v kaznilnici ali utopljeni v reki Savi. Tukaj so se uporabljale najrazličnejše oblike mučenja – z železnimi predmeti so vlekli ljudem nohte iz nog in rok, ljudem so zabijali v oči igle, da so oslepli, rezali z njih meso in zatem rane solili. Prav tako so ljudi žive odirali, jim sekali nosove, ušesa in jezike odščipnili s kleščami za žico in jim zabadali šila v srce. Hčere so posiljevali pred očmi mater, sinove mučili pred njihovimi očeti.« (Wikipedija, geslo Jasenovac) Še posebej nazorno vsaj del te groze pričara knjiga Molitev za Jasenovac, ki jo je napisal Branko Šömen. Vzel sem jo s seboj in jo prebral na poti, o njej poročam posebej. Fenomen Jasenovac je velik, krvav in

neizbrisen madež na podobni Hrvaške. Resnici na ljubo si oblast, ki vlada tej državi po letu 1991, za izbris tudi ne prizadeva prav veliko, raje bi ga prikrila v upanju, da bo pozabljen. Pa ne bo.

Beograd

Zvečer prvega dne sva se dejansko pripeljala v Beograd. Tu sva tri dni in noči uživala gostoljubje najinih prijateljev Zdenke B. in Veselina P. Nastanila sta naju v hiši slednjega na Tašmajdanu. Tako mi je bilo dano šele zdaj vsaj nekoliko spoznati glavno mesto naše nekdanje skupne države. Skozenj sem doslej nekajkrat že potoval, v Moskvo in k vojakom in nazaj, ustavil pa sem se vsakič le na kratko. Gostiteljica sta nama mesto razkazala na daljših sprehodih in med vožnjo z avtom. Najnaštejsem le nekaj »punktov«, ki so name naredili največji vtis. Sprehod po Tašmajdanu, hiša najinega gostitelja na ulici Ilije Garašanina, pod njo razkošna tržnica (Palilulska pijaca), na kateri najdeš tako rekoč vse, dve veličastni pravoslavni cerkvi, prva je velika cerkev sv. Marka na Tašmajdanu in druga Hram svetega Save na Vračaru, knez Miha ilova ulica, dvakratni pohod do Kalemegdana, večerni in dopoldanski, in pogled z njega na sotočje Save in Donave

... Panoramska vožnja do Beograda na vodi (ob Savi), preko Dedinja in Topčiderja na hribe južno od Beograda, kjer ima Zdenka hišo in od koder je lep pogled nazaj na to veliko mesto, ki ima skoraj dva milijona prebivalcev ...

Koroška in Kosovo

In ne nazadnje pogovori z Zdenko in Veselinom. Zlasti s slednjim. Ta je »hud« Srb, v žlahtnem smislu in vehementno razlaga svoje, srbske in »vzhodne« poglede na to, kar se jim/nam dogaja. Ti pogledi so seveda močno drugačni od naših oziroma »zahodnih«. Srbska bolečina ob izgubi Kosova je v bistvu močno podobna slovenski bolečini ob izgubi Koroške po plebiscitu 1920. Tako kot Koroška ne bo nikoli več slovenska, tudi Kosovo ne bo srbsko. Srbi so bili glavni tvorci obeh Jugoslavij, obe sta tragično propadli. Mnogi Slovenci danes na obe gledajo z omalovaževanjem. A so v zmoti. Slovenija je v obeh našla razmeroma ugodno zavetje za svoj nacionalni razvoj do lastne države. Ta po koncu prve in druge svetovne vojne sploh ni bila mogoča, dozorela je šele v letih 1990–1991. Po ločitvi nastajajo nove povezave, svojo popotniško vez sva z Beogradom in Beograščani stakala tudi midva.

Kameni cvet, spomenik žrtvam ustaškega nasilja v taborišču Jasenovac, odkrit leta 1966. Avtor spomenika je arhitekt Bogdan Bogdanović. / Foto: Olga Vončina

Avtor članka in najina beograjska gostiteljica Zdenka (po očetu Slovenka) in Veselin. Hvala 'na gostoprilstvu!' / Foto: Olga Vončina

Spomenik velikemu srbskemu književniku Milošu Crnjanskemu (1893–1977) na Kalemegdanu. Ob njem njegov ponižni častilec. / Foto: Olga Vončina

Nove knjige (694)

Molitev za Jasenovac

MIHA NAGLIČ

»Stiskali smo se, kot da smo v nagnitih jaslicah; lesene deske so bile preperele, podnice izlizane, streha je prepuščala jesenski dež, smrtniku je šlo na jok. Koli kokrat sem s prižnice vprašal in obenem iskal odgovor na vprašanja, od kod prihajamo, kdo smo, kam gremo. Odgovor je bil tukaj, kratek, jasen, užaloščen: duhovniki v koncentracijskem taborišču. Pa ne samo jaz, tudi moji bratje, razširjevalci božje milosti, ponižnosti, ljubezni. In vere v ljudi. Razen nas, sedmih duhovnikov in od vseh strani prignanih nesrečnežev, ki so nosili zasoljeno grozo v očeh, skupaj z nami niso verjeli, da je to mogoče: nočno streljanje, tekanje okrog barak, žensko

kričanje na pomoč, psovanje moških, vmes pa tanko, predivasto cviljenje otrok, vse skupaj namočeno v grozo, zavito v temne megle, ne plahte: onstran življenja so bili ljudje brez obrazov, svetopisemski pasjeglavci, ustaši. Anton iz Sv. Tomaža se je dvignil, izvlekel, odmotal, vzela izpod kute majhen lesen križ in ga obesil na naključen zarjavel žebelj nad našimi glavami. Na drugi strani barake se je oglašil hripav moški glas: 'Ne bo vam pomagal. Tukaj so molitve brez haska! Tukaj ni Boga, samo smrt.' Anton, ki je držal roke pod glavo in je videl, od kod prihaja glas, je branil Boga, prepričeval samega sebe: 'Bog je povsod. Gleda nas, spremlja naše početje, vodi k resnici.' Moški glas je zakašljajal: 'Iz katerega

dela sveta ste vi prišli? Tu ni Boga. Tisto, kar boste potrebovali, je skorjica kruha, a ne Bog.' Franc iz Sv. Nedelje je vprašal: 'Kje smo?' Odgovor je bil za konjski noht ciničen: 'Slovenci, a ne? Če je Hrvaška postala vice, je to tukaj pekel!'« (str. 32–33)

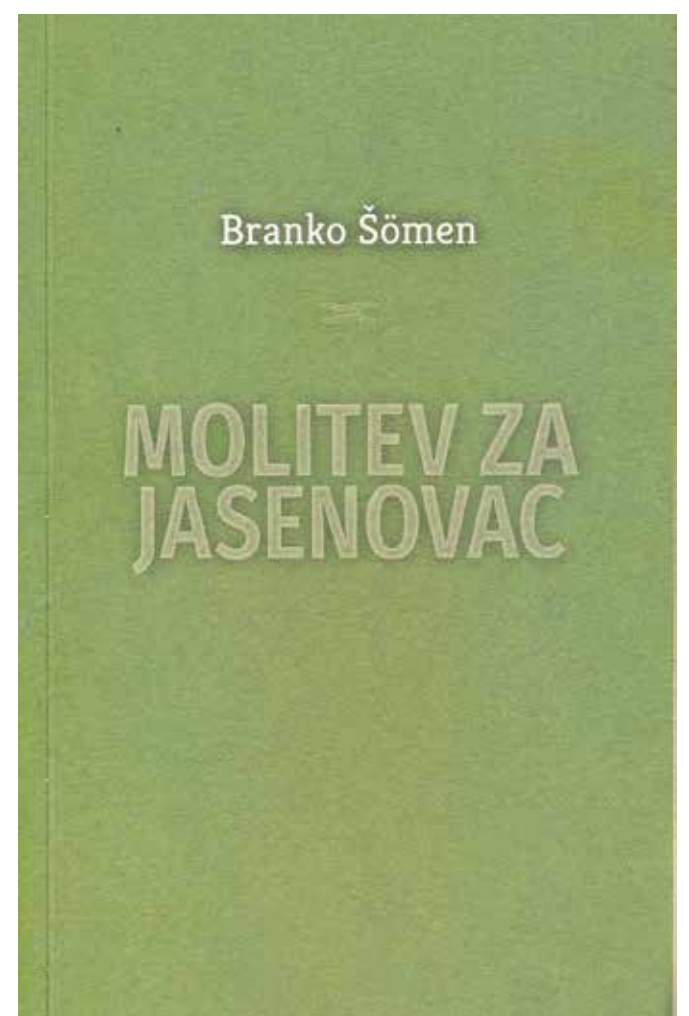
Naneslo je, da sem se zadnji ponedeljek v juniju 2023

Branko Šömen, Molitev za Jasenovac, Založba ZRC, Ljubljana, 2023, 148 strani

podal na potovanje po Balkanu, s seboj vzel tudi nekaj knjig, med njimi je bila tudi ta. In prvi in edini postanek na poti do Beograda je bil ravno tu, v Jasenovcu. Ogled spominskega muzeja mi ne bi prikazal vse groze, ki se je tu dogajala, boljše in veliko močnejšo

predstavo o vsem mi je pričaralo šele branje te knjige. Pasijon zaprtih, mučenih in pobitih v Jasenovcu je pisatelj, publicist in filmski scenarist Branko Šömen prikazal v sedmih zgodbah, iz ene od njih je tudi navedeni odlomek. Ta zgodba govori o skupini sedmih katoliških duhovnikov iz Sloveni-

je, ki so bili pred vojno poslani na Hrvaško, da bi pomagali svojim hrvaškim kolegom, ustaši pa so jih odvedli v Jasenovac in pokončali kot vse druge, povečini Srbe, Jude, za ustaško stvar premalo zagrete Hrvate ... Preberite, tudi če niste namenjeni v Jasenovac.

Amerika tistih, ki ostanejo

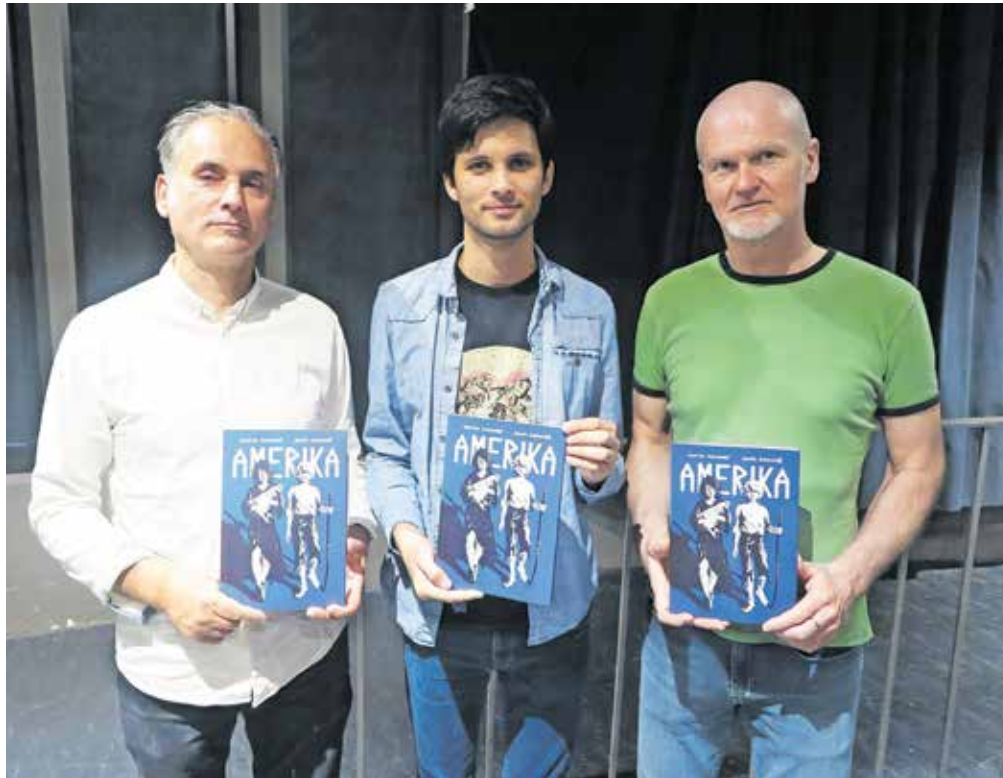
»Dovolj imam te revščine! V Ameriko grem, k stricu Vinkotu. On mi bo pomagal,« je nekega dne leta 1896 v revni kajži na Jelovem Brdu namesto molitve pred obedom svoji mali družini sporočil oče Jože. In je šel. Življenje v Poljanski dolini je teklo naprej in ubiralo svoje poti. Tudi in še posebno v stripu Amerika soavtorjev sina in očeta Martina in Janeza Ramoveša, ki je pred dnevi izšel pri Stripburgerju.

IGOR KAVČIČ

Če ima morda že v načrtu nadaljevanje, sem pred letom in pol ob izidu stripa Kontrabantarji ob koncu intervjuja vprašal Martina Ramoveša, stripovskega avtorja in kantavtorja, ki seveda tudi v svojih stripih prepleta glasbo, besedo in risbo. »Ideja je, da bi nastajali novi stripi v tem duhu. Ne mislim na strip Kontrabantarji 2 ali na zgodbo z istimi osebami. Mislim na zgodbe, ki bi bile postavljene v isti čas in prostor in bi bile narejene na rahlo pustolovsko poetičen način,« je odgovoril; da bo zgodba povezana s Poljansko dolino, ki jo doživlja na neki poseben način in se tudi v stripu vedno znova vanjo vrača. »Tudi če bi delal stripovski vestern, ki bi se seveda dogajal v Ameriki, bi bilo vzdušje podobno, kot je v Kontrabantarjih,« je takrat še dejal. V začetku poletja je tu ponovno zapisano dobilo realno podobo v novem stripu z naslovom Amerika, ki je izšel v zbirki Republika Strip pri reviji Stripburger, Forumu Ljubljana. V Kinu Šiška je strip predstavil Boštjan Gorenc - Pižama v pogovoru z avtorjema Martinom in Janezom Ramovešem ter piscem spremne besede, glasbenikom in literatom Damirjem Avdičem.

Sodelovanje kot prednost

Amerika je drugi strip iz cikla stripovskih povesti o temačni in prav nič idilični podobi slovenskega podeželja v preteklosti. Tako kot pri prvem z naslovom Kontrabantarji še naprej v najboljši maniri soustvarjata Janez in Martin Ramoveš. Prvi je

Avtorja stripa Janez in Martin Ramoveš ter pisec spremne besede Damir Avdič / Foto: Igor Kavčič

samosvoj poet Poljanske doline, ki že tri desetletja v svojem izvirnem pesniškem izrazu večinoma piše v poljanskem narečju in ima za seboj več pesniških zbirk, drugi je risar in glasbenik, avtor več stripov, v zadnjih letih pa je domače okolje Suše pod Blegošem zamenjal za Stolnik pri Kamniku.

O tem, kako je prišlo do ideje za njuno sodelovanje pri ustvarjanju stripa, Martin pove, da sta že v preteklosti poskušala s skupnim stripom, a se je to uresničilo šele s Kontrabantarji. Nista pa si predstavljala in si sploh upala verjeti, da bo iz tega nastala serija. Tu je Amerika, v načrtu že imata naslednji strip. »Vsaka družina ima kakšno 'družinsko sramotno', kje imajo koga v zaporu, spet drugje kdo piše pesmi, pa se 'žlahta' ne hvali

ravno s tem,« v duhovitem tonu pojasni Janez in doda, da je njuno sodelovanje pravo ugodje, saj se o vsem lahko dogovorita po domače. »To pomeni, da je v scenariju zelo malo zapisanega, a jaz hitro razumem, za kaj gre,« pojasni Martin, ki je z Ameriko dokončno začrtal svoj avtorski slog z ekspresivno črno-belo risbo, hkrati pa poudarja pomen zgodbe v samem stripu. Zagon po prvem stripu je bil močan, zato je drugi začel nastajati kmalu po njegovem izidu.

Dve zgodbi, ena srž

Če je kontrabant v prvem stripu potekal v času med 1. in 2. svetovno vojno, sta se tokrat vrnila še kakih 40 let nazaj, ko so se ljudje s podeželja v upanju na boljše življenje, morda zgolj v begu pred realnostjo, odseljevali

čez veliko lužo. Janez pove, da so bila osnova pisma daljnega sorodnika, ki je odšel v Ameriko, ko se je za temo odločil tudi Martin, pa je želel v strip vključiti tudi nesmrtno ljubezensko zgodbo. Strip pravzaprav predstavlja dve vzporedni zgodbi. V eni mlad fant odide v Ameriko, ker doma spočne nezakonskega otroka, življenje pa je tam drugačno, kot ga predstavlja v pismih; v drugi se tja odpravi zakonski mož zaradi zaslužka, da bi družino ženi sporoči, naj s sinovoma pride za njim, kar ta tudi stori, a zataji hčer, ki se je rodila med tem, saj ta ostane doma. »Tu sva naredila poklon Ivanu Tavčarju,« doda Janez. Tako doma ostaneta oba nezakonska otroka, fant in dekle, ki ju ljudje v domačem okolju zaničujejo in izključujejo. Lahko bi rekli, da je to tudi osrednji moment zgodbe, kaj se je zgodilo s tistimi, ki so ostali doma.

»Področje današnje Slovenije je bilo zelo močno udeleženo v selitvah v Ameriko. Tudi na Poljanskem. Ljudje so bili sicer samooskrbni, kar je bil edini način preživetja, zato so bili pogosto revni in lačni. Komaj pismeni so odšli v popolnoma neznan kraj in se mnogi tudi niso vrnili. Nekateri so prodali svoje duše hudiču in zapravili vse, kar so zaslužili ... Nekoč skoraj ni bilo družine, ki ne bi imela koga, ki je šel v Ameriko,« pove scenarist stripa.

Ko gre za likovni del stripa, risar pove, da je želel predvsem vztrajati v

podobnem stilu kot v prvem stripu. »Zelo blizu mi je – tako tehnično kot vsebinsko – kontrastna, grafična risba. Pri risanju prizorov iz Amerike sem se izogibal presnemavanju fotografij, želel sem delati bolj organske risbe. Zato pri delu vedno čim več skiciram in iz več podob ustvarim svojo različico.«

Osrednja lika, nezakonska otroka, ki sta jih avtorja tudi postavila na naslovno stran stripa, sta, kot rečeno, izobčena iz lokalne skupnosti, hkrati pa ju je Martin narisal tako, da imamo vsekozi občutek, da izžarevata neko toplino. Bralci držimo z njima.

Tisti, ki ostanejo

Ramoveša sta k pisanju spremne besede, ki zaključuje strip, povabila Damirja Avdiča, ki ima – sicer sto let kasneje – življenjsko izkušnjo izseljenstva v Ameriko in kasneje v Slovenijo, kjer

izkušnjo, ko sem se tam pojavil kot glasbenik. Ko sem prišel v ZDA, sem poslal pismo Jellu Biafri, nekoč frontmanu kultne punk zasedbe Dead Kennedys, in režiserju Quentinu Tarantinu. Jello mi je odpisal, da nima časa za kavo, Quentin pa niti odgovoril ni,« v svojem prispevku omenja Avdič.

»Menim, da se stripi berejo, kot jih berem jaz, v enem zamahu, potem se vračam k likovni podobi, detajlom in razmišljanjem o tistem med vrsticami,« svoje osnovno vodilo pri branju stripa razloži Janez in pove, da gre vendarle predvsem za Martinovo delo. »Všče mi je, kako se je izmožgatil v kombiniranju poezije in likovnega.« Ob tem Martin doda, da lahko v enem samem stavku zazna njegovo moč in jo prenese na velikost posamezne slike v stripu ali morda na število strani določene

Ramoveša sta v strip vključila tudi Ivana Tavčarja.

zdzaj živi. »Osrednja ideja je bila, da Damir v spremni besedi ne govori o stripu, ampak o lastni izkušnji iz nekega drugega časa. V ekspresivnejšem delu stripa vidim tudi povezavo z njegovo glasbo,« povabi Avdiča k sodelovanju pojasnjuje Martin. »Tako sem sprejel vabilo, saj sem Martina poznal že od prej iz muzike. Všeč mi je bilo, ker sem lahko zapisal svojo

ga prizora. »Bistvo vsega je ritem pripovedovanja, tako kot je ritem pomemben v glasbi.«

In prav ritem, ki sta ga ujeta v zadnjih dveh letih, je tisti, ki oba Ramoveša v seriji stripov z zgodbami, povezanimi s Poljansko dolino, vodi naprej. Pred dnevi sem zasledil, da Martin že riše prve skice za tretji strip iz serije. Oče in sin pravita, da mu bo naslov Divja jaga.

Doslej sta izšla prva dva od štirih stripov: Kontrabantarji in Amerika. / Foto: Igor Kavčič

Pogovor

Ljudje bi se morali bolj poslušati

Izabela Letonja

V to močno verjame letošnja diamantna maturantka mednarodne mature na Gimnaziji Kranj Izabela Letonja, ki si je prav zato izbrala študij prava, saj verjame, da bo tako lahko tudi sama pripomogla k spopadanju z globalnimi problemi. Ob tem se seveda zaveda, da sama ne more rešiti sveta, a je prepričana, da bi prek diskurza vsak lahko speval svoj delček.

MATEJA RANT

Vaše šolanje je bilo zaznamovano z epidemijo covid-19, saj ste morali pred koncem prvega letnika ostati doma in se potem leto in pol šolati na daljavo. Se vam je v tem času uspelo povezati s sošolci in kako ste ohranjali stike?

Živim v Lescah, torej sem dokaj oddaljena od Kranja in sem imela že v prvem letniku večje težave kot drugi navezati stike. Moram pa priznati, da sem v času pandemije zelo uživala, saj sem precej časa prihranila pri vožnji. Obenem sem si lahko sama organizirala svoj čas, kar mi je res ustrezalo. Stike sem tako začela navezovati šele v drugem letniku po socialnih omrežjih, videopovezavah ... Stkala sem prijateljstva, ki me spremljajo še po odhodu iz gimnazije. Pandemija je tako zelo omejila splošno druženje, mi je pa ponudila priložnost individualno spoznati ljudi skozi osebne pogovore. Veliko ljudi je med korono doživljalo velike stiske, osebno pa sem pandemijo doživljala dokaj pozitivno prav zaradi teh individualnih stikov in načina organizacije pouka.

Kaj vas je vodilo pri izbiri programa mednarodne mature v tretjem letniku?

Zelo me zanimajo mednarodno pravo in mednarodni odnosi ter na splošno globalna politika. Obenem je že starejši brat obiskoval program mednarodne mature, tako da sem vedela, da bi mi bil všeč zaradi bolj poglobljenega pristopa do šolskih predmetov, ki si jih izbereš. Torej ta poudarek na globalnih tematikah in obenem poglobljena obravnava izbranih predmetov me je prepričala, da sem se odločila za ta program. Obenem sem si želela pustiti odprta vrata za študij v tujini.

Kako so potekale vaše priprave na maturo, kaj vas je najbolj skrbelo?

Mednarodni program traja dve leti in obe leti se osredotočaš na šest predmetov, ki si jih izbereš za maturo, zato s snovjo začneš povsem od začetka. Ko sva prej govorili o pandemiji – v programu mednarodne mature je bila velika prednost, ker smo vse predmete obravnavali od začetka in poglobljeno, seveda v angleščini. Ker je torej že v tretjem in četrtem

Izabela Letonja / Foto: Tina Dokl

letniku vse potekalo zelo intenzivno, so bile priprave čisto na koncu precej manj zahtevne, saj smo vse opravili sproti. Za vsak predmet smo pripravili tudi raziskovalno nalogo, s čimer smo se prav tako veliko naučili. Tik pred maturo je bilo kljub temu treba »stisniti« in še enkrat pregledati vso snov.

Kaj je bila vaša prva misel, ko ste izvedeli, da ste se uvrstili med elito maturantov celo v svetovnem merilu?

Najprej sem trikrat osvežila spletno stran z rezultati, ker sem mislila, da je kaj narobe. (smeh) Po pravici povedano sem bila čisto šokirana. Nato sem bila izredno hvaležna za vse, kar mi je dal program mednarodne mature, predvsem kako so nas pripravili v šoli, saj je veliko odvisno predvsem od tega. Seveda so bili občutki zelo pozitivni, tudi zato, ker je bila moja družina zelo vesela, pa sošolci so me klicali ... Občutek, ko so drugi veseli zate, je res odličen; takrat se še dodatno osmisli ves trud, ki si ga vložil v priprave. Če smo popolnoma realni, pa je rezultat na maturi pomemben predvsem zaradi tega, ker ti omogoči, da prideš na željeno fakulteto. Zato sem tega rezultata izjemno vesela in sem hvaležna zanj, me pa ne definira v prihodnje. Kajti prav vsak, ki je opravil maturo, je lahko prav tako ponosen na svoj rezultat, še posebno vsi tisti, ki so dosegli trideset točk in

več na splošni maturi oziroma štirideset točk in več na mednarodni maturi.

Kaj vse je po vašem potrebnost, da dosežeš tak rezultat na mednarodni maturi?

Zagotovo tudi nekaj sreče: pred maturo sem recimo ponavljala ravno stvari, ki so bile potem na maturitetni poli; pa tudi to najbrž, da sem dobila ocenjevalce, ki niso bili prestrogi do mene. Obenem pa moraš do zadeve pristopiti zelo holistično: bolje je, da ponoviš vse, pa četudi malce bolj površno, kot pa samo podrobnosti, saj nikoli ne veš, kaj boš dobil na izpitu. Če ti ob vsem tem uspe odkriti še način učenja, ki ti najbolj ustreza – sama sem recimo izrazito vizualen tip in sem v zadnjem letniku odkrila, da mi zelo pomaga, če si naredim izpiske, skice – se lahko zelo učinkovito učiš.

Na splošno je rezultat slovenskih gimnazij na mednarodni maturi zelo visok. Čemu vi to pripisujete?

Zdi se mi, da imamo zelo dobro podporo profesorjev, saj vse šole tega nimajo, obenem pa nam že nacionalna matura v prvem in drugem letniku tlakuje dobro podlago za kasnejše delo na mednarodnem programu. Obenem se že v tretjem letniku opravi izbor, saj med štiridesetimi kandidati izberejo 22 dijakov za mednarodno maturo, ki si tega torej res želi. Z dobro motivacijo lahko

vsak opravi mednarodno maturo, zagotovijo pa jo ravno s tem izborom.

Je po vašem mnenju matura še zrelostni izpit, kot je veljalo nekoč, glede na to, da se mladi danes osamosvajajo vse kasneje?

Malo še vedno je, ker odraža, koliko delovnih navad si pridobil v štirih letih oziroma koliko si se sposoben organizirati, obenem pa vseeno ne odraža vsega tistega, kar je nekoč, saj matura vedno bolj postaja neke vrste prvo izpitno obdobje na fakulteti.

Razmišljate o študiju, delu in življenju v tujini?

Predvsem v okviru mednarodnega prava sem razmišljala o delu v tujini, obenem sem se za mednarodno maturo odločila zaradi možnosti izmenjave ali študija v tujini. Nameravala sem namreč študirati biologijo, nekatere smeri študija, ki so me zanimale, pa so dostopne samo v tujini.

Kaj je pretehtalo, da ste se na koncu odločili za študij prava?

Sodelovanje v debatnem krožku, pri katerem sem že sedem let. Obenem rada veliko govorim, včasih mogoče tudi preveč. (smeh) Pravo se mi zdi zelo zanimivo področje, ker je povsod prisotno; gre za zelo obsežno področje, kar mi ustreza, saj me zanima zelo veliko stvari. Pravo je integrirano v vse pore življenja – tako lahko tudi pomaga ljudem, saj imamo pravo migracij, okoljevarstveno pravo ... Tako predstavlja tudi način, kako lahko pripomoreš k spopadanju z globalnimi problemi. Seveda nikakor ne mislim, da bom sama rešila svet, bi se pa rada angažirala pri reševanju globalnih problemov.

Na kakšen način ste se sami pripravljali angažirati in ali se vam zdi, da so na splošno mladi danes dovolj angažirani tako pri družbenih kot tudi političnih vprašanjih, ki bodo krojila vašo prihodnost?

V tretjem letniku sem se udeležila mednarodnega evropskega debatnega turnirja na temo globalnih sprememb, ki je bil namenjen temu, da se v povezavi s tematikami, kot so etična proizvodnja hrane in oblačil, podnebne spremembe

in podobno, išče dialog in konkretne rešitve. Prek diskurza na takih in podobnih turnirjih se lahko mladi zelo angažirajo. Del tega pa je tudi to, kaj je posameznik pripravljen sam narediti. A to je manjši del; glede okolja si veliko ljudi želi sprememb, a je počasi čas, da odgovornost prevzamejo tudi tisti, ki imajo moč izvesti konkretne ukrepe.

Kako si vi predstavljate boljše prihodnost za vse?

Predvsem v smislu nekega ne nujno preveč vpludnega, ampak kljub temu civiliziranega diskurza; ni treba, da vedno sprejmeš idejo drugega, a tudi ko ni strinjanja, je ključna debata o tej ideji. Seveda pri nekaterih stvareh ne more biti kompromisov, recimo pri človekovih pravicah. Sicer pa se mi zdi ključno, da se pogovarjamo. Sedanja polarizacija na dva pola, na pravilno in nepravilno, je zelo kočljiva za reševanje kakršnihkoli problemov. Veliko ljudi bi najbrž spreminilo mnenje, če bi se poslušali oziroma ne bi vztrajali pri svojih stereotipih. Zato je pomemben diskurz, treba je stopiti iz cone udobja.

Kateri so vaši najljubši knjižki oziroma kaj najraje počnete v prostem času?

Zelo rada berem, pa tudi pišem, v zadnjem času vedno več poezije. Imam psa, s katerim se veliko ukvarjam, rada gledam filme, zanima me umetnost, zato rada potujem in zahajam v muzeje. Zelo rada poslušam glasbo, najraje rok in džez, ravno sem bila v Zurichu na koncertu enega mojih ljubših izvajalcev, Hozierja. V zadnjem mesecu sem začela izdelovati tudi gobeline, obenem pa sem rada aktivna v naravi, ker se ob tem spostim.

Kako boste preživeli svoje najdaljše počitnice?

Delam v gostinstvu, malce tudi zaradi tega, da pridobim delovne izkušnje. Takoj po maturi sem šla na morje, načrtujem s prijateljicami, saj ne vem, kdaj bom imela spet toliko časa. Sicer pa zelo veliko počivam in berem knjige, za katere prej nisem imela časa. Ne obremenjujem se s tem, da bi si zapolnila vsak prosti trenutek in bila ves čas dejavna – saj sem bila že zelo produktivna, zdaj si lahko privoščim malo počitka.

»Pravo je integrirano v vse pore življenja – tako lahko tudi pomaga ljudem, saj imamo pravo migracij, okoljevarstveno pravo ... Tako predstavlja tudi način, kako lahko pripomoreš k spopadanju z globalnimi problemi.«

Pogovor

Zdravnika, ki sta izbrala glasbo

Mojca Bitenc Križaj in Domen Križaj

Mnogi zdravniki se v prostem času ukvarjajo z glasbo, le redki pa se po študiju medicine in diplomi na akademiji za glasbo odločijo za – glasbo. Med njimi sta sopranistka Mojca Bitenc Križaj in baritonist Domen Križaj, ki že – vsak zase ali redkeje tudi skupaj – navdušujeta na slovenskih in tujih odrih.

JOŽE KOŠNJEK

Današnji pogovor ni naše prvo srečanje. Z vami, Domen, sva se že srečala v rodnem Naklem. Mislim, da sva opravila pogovor za Gorenjski glas. Takrat ste že stopali na koncertno sceno. Z vami, Mojca, pa sem se srečeval, ko ste prepevali pri narodnozabavnih ansamblih, še posebno pri Gašperjih. Od kdaj sta na skupni poti?

Mojca: »Spoznala sva se že med študijem medicine. Še pogosteje pa sva se začela družiti na akademiji za glasbo, kjer sva imela veliko skupnih koncertov. Glasba naju je združila in sedaj sva skupaj v zakonu. Na Rečici ob Savinji v Zgornji Savinjski dolini, od koder prihajam, pa si ustvarjava dom.«

Marsikdo težko razume, da sta se poslovila od uglednega in večinoma dobro plačanega zdravniškega poklica in izbrala po mojem mnenju bolj tvegane v umetnosti, v petju. Kaj je pretehtalo za tak preskok?

Mojca: »Sploh ni šlo za preskok, saj sem že v otroštvu hodila v glasbeno šolo. Tako je bila glasba kar trdno povezana z menoj. Res pa je, da nikoli nisem pomislila, da bi bila glasba lahko moj poklic. Odločila sem se za študij medicine, ker me je tudi ta zanimal. Ko pa sem začela v tretjem letniku medicine vzporedno študirati na akademiji za glasbo, je želja po poklicnem glasbenem udejstvovanju naraščala in na koncu prevladala.«

Domen: »Sam sem se za vzporedni študij na Akademiji za glasbo odločil nekoliko kasneje kot Mojca. Študij medicine pa sva začela skupaj. Ko sva na akademiji ugotovila, da bi bila glasba lahko najin kruh, sva se vseeno odločila, da bova medicino končala, saj sva bila že blizu konca. Zdi se mi, da sva bila oba vseeno malo previdna, saj v pevskem poklicu ni lahko uspeti. Medicina je lep poklic, vendar se je ukvarjati z umetnostjo nekaj čudovitega. Zato sva oba hvaležna, da je to lahko najin poklic. Operni pevci so sploh na tujem zelo spoštovani. Na avdiciji za mojo prvo službo v Švici se nas je za tri prosta mesta potegovalo nad dvesto, pa je šlo za srednje veliko gledališče. Konkurenca je zelo huda in človek mora biti ob pravem času na pravem mestu. Seveda moraš imeti

Baritonist Domen Križaj in sopranistka Mojca Bitenc Križaj pred nastopom v Naklem

/ Foto: Tina Dokl

talent, pa še druge okoliščine ti morajo biti naklonjene. V tem oziru je veliko podobnosti s športom.«

Oba sta operna pevca, vendar sta vajina statusa različna: Mojca, vi ste »svobodnjakinja«, Domen, vi pa imate redno zaposlitev v frankfurtski operi in s tem, vsaj tako sklepam, večjo materialno in socialno varnost.

Domen: »Mojca je v bistvu 'svobodnjakinja', sam pa sem redno zaposlen v operi v Frankfurtu, kjer imam reden angažma. Pred kratkim sem z umetniškimi direktorjem opere podpisal pogodbo o sodelovanju do leta 2028. Seveda zagotavlja redna zaposlitev večjo socialno varnost, ki je še posebej pomembna npr. v razmerah med epidemijo.«

Mojca: »Sem sopranistka, ki deluje na opernem področju. Za organizacijo gostovanj v operah v tujini imam agenta, v Sloveniji, kjer je trg z dvema opernima hišama in le nekaj koncertnimi dvoranami majhen, pa ga ne potrebujem. Marsikdo pravi, da je pevski kruh trd. Sama tega ne dojemam tako. Konkurenca je, vendar imava z Domnom srečo, da sva dovolj dobra in je angažmajev zadosti. V Sloveniji največ nastopam v ljubljanski in mariborski operi. Sodelovala sem z najbolj znanimi slovenskimi orkestri. Nazadnje sem pela v Frankfurtu, še posebno pa mi ostaja v spominu nastop na festivalu v Bregenzu v Avstriji, kjer predstavo, ki poteka na odru na jezeru, spremlja

sedem tisoč ljudi. Gostovala sem tudi v nekaterih drugih evropskih državah. Sedaj me čaka nastop v Italiji.«

Za nastope, še posebno na tujem, morata veliko vaditi doma. Težko si predstavljam, da bi se dvakrat na teden vozila na vaje v Frankfurt ali v katero koli drugo evropsko operno hišo.

Domen: »Na prvi skupni vaji moraš biti pripravljen kot na predstavi. Delati moraš doma. To je domača naloga in del našega poklica. Na vaji delamo režijo in muzikalne vaje, občasno tudi le z dirigentom. Sicer pa v pogodbi, ki jo podpišeš z operno hišo, piše, da moraš biti za predstavo suvereno pripravljen, pričakuje se, da moraš imeti ideje, kaj iz dolo-

igra. Tudi njo morate kot pevci obvladati.

Mojca: »Nekaj se naučimo na akademiji, največ izkušenj pa dobimo na odru samem. V Sloveniji nimamo profesorja, ki bi nas posebej pripravil na operno igro. Imamo pa odlične profesorje igralce. Nas je učil izvrstni slovenski dramski igralec Branko Šturbej. Je eden mojih najljubših slovenskih igralcev in nanj imam lepe spomine. Po eni strani poskuša biti operna igra podobna gledališču, po drugi strani pa smo v operi omejeni z interpretacijo, z besedili in arijami, ki trajajo toliko in toliko časa.«

Kako ocenjujeta svojo umetniško prihodnost? Kariero sta začela vrhunsko.

»Nadvse sva hvaležna Občini Naklo, županu in vsem, ki so sodelovali pri pripravi današnjega koncerta, na katerem sva lahko nastopila v mojem domačem kraju,« je dejal po junijskem koncertu samospetov in opernih arij v dvorani Kulturnega doma Janeza Filipiča v Naklem baritonist Domen Križaj. Ob klavirski spremljavi pianistke Andreje Kosmač sta Domen in Mojca pripravila izjemen večer, kakršnih v Naklem še ni bilo veliko. Dvorana je bila nabito polna, vzdušje pa izjemno.

čene vloge lahko največ narediš. Študij nove vloge je zelo zanimiv in lep del našega poklica. Pogosto je treba postoriti več stvari naenkrat: študirati note, utrjevati besedilo, piliti interpretacijo in melodijo.«

Vendar operna predstava ni le petje, ampak tudi odrska

Domen: »Mogoče imava srečo, da je v operi, še posebno v nemško govorečem prostoru, kjer največ delujeva, ogromno tipov glasov. Poznamo na primer sopran, vendar ima veliko različic. Mojca poje lirski ali mladi dramski sopran, ki je redkejši in je zato bolj iskan. Tudi moj glas se razvija v

tako imenovani kavalir bariton, ki je aktualen na italijanskem, nemškem in francoskem področju. Glede tega imava srečo in prednost, ker se lahko lažje uveljaviva. Seveda pa to ni vse. Pomembno je tudi, kje poješ in katere vloge si pel v preteklosti. Tako lažje uspevaš na avdicijah v večjih gledališčih, sodeluješ z boljšimi dirigenti in orkestri. Zdi se mi, da nama za naslednje sezone dobro kaže in da sva v ugodnem položaju. Naj tako kar ostane. Seveda pa se hitro lahko vse obrne na bolje ali pa tudi na slabše.«

Mojca: »Res sva kar zasedena. Vendar se trudiva najti čas tudi za naju in za družino.«

Pogosto nastopata skupaj, tako kot sta danes v Naklem?

Domen: »Premalokrat. Največ imava skupnih koncertov, le redko pa nastopava skupaj v opernih produkcijah.«

Kakšen odnos imamo Slovenci do opere, do opernega petja?

Mojca: »Moje izkušnje so zelo dobre. Po koncertih so navdušeni in pravijo, da bodo še prišli na koncerte in predstave. Nasploh pa ima naša klasična glasba zelo slabo promocijo v javnosti in še posebno med mladimi. Tu bi lahko kaj spremenili in mlade navajali na obiske gledališča in opere. In sploh koncertov. Mi že tradicionalno nismo narod, ki bi se navduševal nad klasično glasbo.«

Domen: »Povedal bom primer iz Avstrije. Njih je skoraj štirikrat toliko kot nas in imajo neprimerno več opernih hiš in festivalov, ki so vrhunski in dobro obiskani. Na primer salzburški. Nanj prihajajo največje zvezde našega poklica. V Avstriji so te prireditve kultura, pa tudi industrija, saj pride v Avstrijo veliko ljudi prav zaradi njih. Samo Dunaj ima tri operne hiše in vse so dobro obiskane. Seveda pa se odnosa do te glasbe in teh prireditev ne da spremeniti na hitro. Midva sva presenečena, ko nama ljudje po koncertu rečejo, da bodo pa morda zdaj šli tudi v opero, kjer je spremljanje in poslušanje glasbe zahtevnejše in terja veliko pozornosti. Žal se s sodobnimi mediji čas naše pozornosti skrajšuje. Včasih poslušanje nad dve uri dolge operne predstave ni bila težava, danes pa je za marsikoga to že dolgočasje.«

»Medicina je lep poklic, vendar se je ukvarjati z umetnostjo nekaj čudovitega. Zato sva oba hvaležna, da je to lahko najin poklic.«

Jaz, midva in mi

Pravi babilon

MOJCA LOGAR

profesorica geografije
in zgodovine

Babilon je mesto na bližnjem vzhodu. Poznamo zgodbo o babilonskem stolpu. Babilon v prenesenem pomenu predstavlja mešanico jezikov, kultur, narodov in navad na enem mestu. V preteklem tednu smo doma v hiši imeli pravi babilon. Mi smo gostili fanta iz Madžarske in iz Finske ter dekle iz Španije. Rok in Eva sta na Finskem in Švedskem. Tako smo naredili izmenjavo, mi smo sprejeli tujce in naši so v gosteh na tujem. Vsi so mladi, razposajeni. Kaj jih navdušuje? Že

ko smo se vozili z letališča do doma, so vsi v en glas rekli, kako je vse zeleno. Španka je iz Malage, tam je vse ožgano in suho. Finca navdušuje je listnato drevo, pri njih sta le smreka in breza. Madžaru so zelo všeč gore. En teden jih gostimo družine, potem preživijo deset dni v skupnem kampu. Dobro vem, da je tujcem zelo všeč nekaj čisto preprostega, nekaj v naši bližini. Po glavnih točkah Slovenije jih bodo vozili organizatorji v kampu, družine so povabljene, da jim odprejo njihove domove in pokažejo, kako živijo. Peljali smo jih na Krvavec. Kar vriskali so, ko so gledali Kočno in Grintavec čisto od blizu. Naslednja točka je bila peš pot ob reki Savi, od Fuksove brvi do Radovljice. Pravijo, da je kot v pravljici. In potem staro mestno jedro.

V Sloveniji je vse zeleno. Čudovite so gore, razgledi ...

Iz tamkajšnje graščine smo ujeli zvoke klasične glasbe. Navdušeni so bili nad čokolado. Skoraj vedno tujce peljem na Jezerko. Na koncu tamkajšnje tematske poti bi najraje skočili v stene. Niso vajeni tako mogočnih gor. Prosili so, če bi lahko preizkusili čim več slovenske

hrane. Ajdovi žganci jim niso bili všeč, so rekli, da so preveč težki, mastni. Kislo zelje so pojedli, kranjske klobase tudi, najbolj so jim teknilo štruklji. Naslednja jed je bil ričet, tega so oboževali, in jabolčni zavitek. Krožnik so pomazali s prsti, torej je bilo dobro. Mimogrede so se ustavili pri eni od naših starih mam. Fant iz Finske je vprašal Janeza, ali mama zna angleško. Seveda se je le nasmehnil in dejal, da stara mama pač ne govori angleško. Ko smo sedeli doma za mizo, smo jih vprašali, ali njihovi stari starši znajo angleško. Španka se je krepko smejala in dejala: »Moja stara mama ima 88 let. Sama skrbi zase, uporablja mestni avtobus in seveda ne govori angleško.« Tudi finski stari starši ne govorijo angleško, čeprav pravi, da veliko potujejo v tujino. In tudi madžarski stari starši ne govorijo angleško. Kako se čas spreminja. Danes mi, starši, skoraj vsi govorimo angleško, pa še kakšen jezik. Povprečen slovenski šolar govori zelo dobro angleško, če je le nekoliko priden, se lahko v šoli nauči tudi drugega ali tretjega tujega jezika. Povprečni slovenski in tudi tuji stari starši niso imeli te možnosti ne v šoli niti jim tega ni prineslo življenje. Blagor današnji mladini.

Še o telesu

JANEZ LOGAR

zakonski in
družinski terapevt

Pogosto v naših razmišljanjih omenjamo telo. Želimo poudariti, da naše telo niso le mišice, sklepi, kite, kosti, celice, hormoni, koža ... Ko v svojih pisanjih dajemo pomembnost telesu, tudi ne mislimo na telesno mimiko, način govora in hoje, telesno težo ali barvo las ... Želimo poudariti, da so v našem telesu skrite vsebine, ki se jih nočemo zavedati, vendar nam določajo način življenja in celo več – tisto, kar je skrito v naših telesih, določa nivo naše sreče in nesreče. Morda je malo težko razumeti pomen vsebin, ki živijo v našem telesu. Natančno jih je težko opredeliti

in opisati, ker so izven razuma. Lahko jih le občutimo v sebi. In najslabše je, če jih ignoriramo, jih odrivamo stran, se nočemo z njimi soočiti. Dejansko so to darila za nas, le sprejeti in upoštevati jih moramo. Ponovimo: Vsebine, ki so skrite v našem telesu, se nam boleče javljajo – npr. glavoboli in migrene, kepa v želodcu, boleče stiskanje v pljučih, bolečina okoli srca, oteženo ali plitko dihanje, nenormalno bitje srca ... Ko razlagam ali predavam o pomenu telesa, ljudje pogosto sprašujejo, ali je to spolnost. Ne, ni. Spolnost je vidna, otipljiva. Telesni spomin je pa čudno skrit v nas in je vedno posledica naše preteklosti. Torej vse, kar občutimo v sebi, je stvar naše preteklosti, ki nam tako (prekletost) natančno kroji naš vsakdanjik. In kar je dobra novica. Mi, počasi in zavestno, lahko to spremenimo. Kajti, kar ne bomo, bodo dobili naši potomci.

To počasi odkriva sodobna nevroznanost, ki povezuje naše telo in naša psihična stanja. Vsaka prava znanost pa dejansko odkriva le naravne zakonitosti, ki smo jim podvrženi. Precej sramežljivo sodobni človek priznava, da so stare kulture vedele nekaj, kar mi šele sedaj (spet) odkrivamo.

Tako je npr. mnogo tekstov v različnih svetih knjigah o pomembnosti poslušanja in spoštovanja našega telesa. Npr. ali ne veste, da je vaše telo tempelj svetega duha (krščanstvo), vaše telo ima pravico do spoštovanja (islam), telo je tempelj duše, spoštujte ga in mu dajte primerno skrb (hinduizem), bodite pozorni na svoje občutke, bodite pozorni na svoje misli, to je pot do razsvetljenja (budizem), kajti življenje telesa je kot življenje duše (judizem).

Telo pa kar čaka. Stare kulture so vedele nekaj, kar mi šele zdaj (spet) odkrivamo.

Kar želimo poudariti: Včasih je bila modrost v religijah in filozofiji, danes je znanje v znanosti in veliko ga je prosto dostopno na internetu, mi pa imamo čas, da sebe uredimo. Vsi želimo biti srečni, saj smo zato prišli na svet. Na tej poti ne bo šlo brez sodelovanja z našim telesom. Telo nas sicer na boleče načine opozarja, da je treba nekaj storiti. Včasih niso vedeli, kaj. Sedaj ga znamo poslušati in biti z njim. Očistimo ga težkih vsebin in naredimo prostor za lepa občutja.

Dr. Marija Kavkler (3)

MAJA BERTONCELJ

raznolikost
in vključevanje

O inkluziji ...

Dr. Marija Kavkler si je vseskozi prizadevala za inkluzivno vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami. Še vedno je tako. »K inkluzivni šoli stremi vsa Evropa, cel svet, pri nas pa je na žalost še vedno nimamo. Šolski sistem bi morali spremeniti v smeri, da bi prinesel izboljšanje za vse otroke,« poudarja.

Njena stališča so takšna tudi zaradi številnih praks, ki jih je v času svoje poklicne poti pridobila v tujini. »Posebno pomembno mi je bilo, da sem imela možnost obiskati veliko različnih držav, kjer so mi kolegi pokazali različne ustanove in mi omogočili, da sem lahko pri njih ostala dlje časa. Veliko sem se naučila. Večkrat me vprašajo, zakaj se v tolikšni meri ukvarjam z inkluzijo, in povem, da sem v resnici v tujini videla, da je možno otroke z različnimi posebnimi potrebami vključevati v večinske šole, če so seveda pogoji, če so strokovni,

materialni viri, če so pozitivna stališča do vključevanja. V teh primerih so našli ogromno rešitev. Nikjer ni lahko, nikjer ni dovolj vseh pogojev, ki bi jih potrebovali, možno pa je. Zato me tako moti, da je pri nas še vedno toliko ovir, da bi otroke s posebnimi potrebami vključevali v večinsko šolo. Ni države na svetu, ki ne bi vključevala otrok s posebnimi potrebami. Berem, da se temu zelo intenzivno posvečajo tudi arabske države. Kljub vsem opozorilom, tudi s strani Evropske unije, mi še vedno vztrajamo. Očitno ni ljudi, ki bi se bili pripravljali za to zavzeti,« pojasnjuje.

Vključenost v okolje

Ostaja realna in se zaveda, da vseh otrok ne moremo vključiti. »Kontinuum otrok s posebnimi potrebami od tistih, ki so zelo sposobni, do tistih, ki imajo zelo izrazite posebne potrebe, je dejstvo. V okviru tega kontinuuma pa je velik del takšnih, ki bi imeli možnosti, da svoje

potencialne razvijejo tudi v večinskem okolju, se učijo po zgledu vrstnikov, razvijajo socialne veščine. Vedno rečem in tudi izkušnje imam takšne, da je za veliko staršev mnogo bolj pomembno, da otrok razvije socialne veščine, da se zna vesti, vključevati. Ne smemo pozabiti, da v šolo hodimo le toliko in toliko let, sledi pa precej več let, ko človek živi v svojem

»Vprašamo se lahko, kolikokrat nagradujemo dobre učitelje s srcem, ki v delo z otroki s posebnimi potrebami vlagajo veliko truda. Rezultati niso takšni kot pri učitelju, ki učence pripravljajo na tekmovanja in ti potem dobijo priznanja. Kljub temu je v življenjskem smislu to angažma, ki je vreden pozornosti.«

okolju. Če ima tam znanje, če pozna vrstnike, če se zna ustrezno vključiti v okolje, potem je zame to tisto, kar smo dosegli z inkluzivno šolo. Vključenost v okolje za nekatere pomeni višek inkluzije. Velikokrat mislimo, da je inkluzivna samo šola. To je seveda eno obdobje, ki

je pomembno, moramo pa v okviru inkluzivne šole in vzgoje otroka pripravljati za obdobje odraslosti, da se bo lahko vključil v družbo, svereno sodeloval z vsemi in se dobro počutil,« dodaja.

Pomen učitelja

Inkluzija od učitelja zahteva ogromno dela in prav učitelj je eden izmed ključnih v inkluzivni šoli, česar

se, pravi dr. Kavkler, premalo zavedamo. »Če se učitelj trudi, če naredi vse, kar mora, če ima podporo vodstva šole in strokovne službe, dobro sodeluje s starši, potem lahko marsikaj doseže. Vprašamo se lahko, kolikokrat nagradujemo dobre učitelje s srcem, ki v delo z otroki s posebnimi

potrebami vlagajo veliko truda. Rezultati niso takšni, kot pri učitelju, ki učence pripravljajo na tekmovanja in ti potem dobijo priznanja. Kljub temu je v življenjskem smislu to angažma, ki je vreden pozornosti. Če ima učitelj podporo, je mnogo več možnosti, da se bodo tudi otroci s posebnimi potrebami lahko dobro vključevali. Učitelj, ki dobro uči otroke s posebnimi potrebami, dobro uči vse otroke.«

Najbolj zastopljena skupina

Ugotavlja, da smo za vključevanje določenih skupin otrok s posebnimi potrebami bolj odprti kot za druge. »Najbolj zastopljena je skupina otrok z motnjami v duševnem razvoju. Pri nas je že skoraj 150 otrok z motnjami v duševnem razvoju vključenih v večinsko osnovno šolo. To ni inkluzija. So samo fizično prisotni, nimajo pa možnosti, da bi bili uspešni, razvijali svoje potencialne,« pove. (Se nadaljuje)

Iz sveta Petra Colnarja (2. del)

Brez vrstnega reda

PETER COLNAR

Mirjana

Ime sodi na začetek. Spominjam se, da sva ležala na razgretim betonu ob bazenu na kopališču. Čez glave sva se držala za iztegnjene roke.

Miša

Ena od prepovedanih lepih Ev. Takrat je bila dekle mojega mlajšega brata.

Anči

Žena, odločilna Eva moje- ga življenja.

Metka

Sošolka, ki jo je »najbolj- ši prijatelj« opozoril, da sem janjšist ...

Vaja

Negovalka meni nenavadnega imena, pri kateri po 52 letih, preživetih v Sloveniji, po govorici nisem spoznal, da ni Slovenka.

Slava

Spolnost pred odhodom na njeno poroko.

Eva na vlaku

Ponoči sem se v nabitem kupeju z nogo dotaknil Eve na nasprotni strani sedežev.

Z roko jo je pritisnila k svojim prsim. Nikoli se nisva videla. Z vlakom se je odpeljala proti Nemčiji.

Jelka

Gola sva ležala v njeni postelji. Ko sem bil oddaljen le nekaj centimetrov, je stisnila kolena in ostala nedolžna.

Mojca

V Evropo se je začasno vrnila kot zastopnica Glasu Amerike. Nekdanja znanka iz pletanja je ponudila, da na Radio Kranj brezplačno namestijo antene in slovenski radijski sprejem iz ZDA. Ni uspelo zaradi župana, ker naj bi antena po njegovem kvarila videz stavbe.

Majda

Poročena mlada Eva zrelih let se je brez pomisleka slekla in pokazala svoje čudovito telo. Pri tem je ostalo.

Monika

Zimsko plavalno prvenstvo Slovenije. Najstniki smo tesno stali ob premajhnem bazenčku in gledali privlačno plavalko hrbtnega stila, ki ji je med nastopom nenadoma »odpadel« modrček. Do konca je odplavala, imel pa sem občutek, ko se je oblečena poslavljala, da vidim zadovoljstvo tudi na njenem obrazu.

Barbara

Po daljšem času sem ji telefoniral. »Seveda sem vesela, da nisi pozabil name.« Že naslednji dan sva se dobila. Stekla je k meni, me tesno objela, čeprav se sicer nisva nikoli objemala. Po obvezni kavi je rekla, da me bo še poklicala, vendar me ni.

Eva

Dejala je, da ima težave, ker je »spolno hladna«. Predlagal sem, da preizkusiva. Izkazalo se je, da se je motila. Je zaigrala? Pri Evah je tudi to mogoče.

Vesna

Kot najstnico so napovedovali, da bo bodoča teniška zvezdnica Jugoslavije. Razširile so se govorice, da jo na avtobusu včasih radi vzamejo v naročje starejši fantje. Po tem me ni več zanimala ...

Ivica

Še posebno sem jo spoštoval ob njenem eksplozivnem koleričnem partnerju ...

Tanja

Po moji »črni noči« mi je pomagala pri vrnitvi v normalno računalniško življenje.

Breda

V težkem položaju me je vedno spodbujala z zagotovilom: »Vse bo še dobro ...«

Tina

Spoštovana v službi, ob svojem možu in petih otrocih, ki me je podpirala v najtežjem času po »črni noči« ...

Prepisane misli:

– Življenje dobi smisel, ko se človek odloči, da se ne bo ničemu odpovedal.

– Ljudje brez poslušanja igrajo prve violine.

– Rože ne vedo, da bodo ovene.

(Se ne nadaljuje, vendar dodatek: če želite, lahko besedo Eva vedno zamenjate z Adam.)

Vaš razgled

(Pre)vročni poletni dnevi z nevihtami v zadnjem času naši državi niso prizanesli. Narava včasih pokaže zobe, včasih pa se razbohoti v vsej svoji lepoti. Pokazala jo je pred dnevi, ko so družbena omrežja preplavile fotografije čudovite mavrice, ki je bila vidna v mnogih gorenjskih krajih. Nad Selško dolino jo je ujel tudi naš fotograf. K. M. / Foto: Gorazd Kavčič

Če spomladi polja porumenijo zaradi oljne repice, je zdaj prišel čas, ko jih v rumeno obarvajo sončnice. Za marsikoga je to najlepša roža. Eno od posebno lepih doživetij poletja je, ko se vozimo ali sprehajamo mimo polj, kjer je nasajenih nešteto sončnic. Ptice bodo pozimi vesele, ko jih bomo lahko krmili z njihovimi semeni, v poletnih mesecih, ko svoje cvetove obračajo proti soncu, pa uživajte ob pogledu nanje. K. M. / Foto: Gorazd Kavčič

Gorenjski priimki

Tomc, Tomov sin, 1. del

TINO MAMIĆ

Še zadnji priimek v seriji Tomaževih priimkov, ki jih bomo opisali, je Tomc. Pravzaprav gre za več priimkov,

saj sta Tomc in Tomec dve različici istega priimka. Ob Kolpi pa je tu še tretja različica, Tomac. Tomc je sin Toma, kot so imenovali nekega Tomaža (ali pa

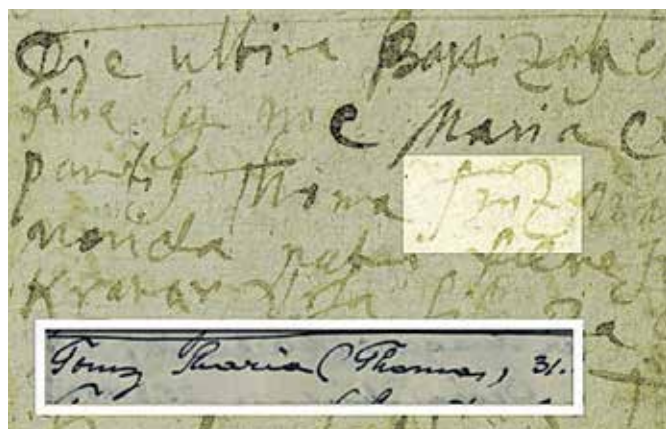
Tomislava?) enkrat proti koncu srednjega veka, ko so nastajali slovenski priimki.

Ime Tomaž, ki je zaslovelo zaradi nejevernega apostola Juda Tomaža, ima precej preprost pomen. V slovenščini smo ga dobili prek latinščine ali grščine, Thomas. Ime je aramejsko, iz jezika, ki je bil Kristusov materni jezik, saj so ga Judje vzeli za svojega. V klasični asirščini, vzhodni aramejščini, se beseda izgovarja Toma, pomeni pa dvojček. Podobno tudi v drugih semitskih jezikih.

V Sloveniji je kar nekaj krajev, ki so nastali iz imena Tom ali Tomaž. Tomaj na Krasu je bil kraj, kjer je živel neki Tom ali Toma, postavlja hipotezo jezikoslovec dr. Marko Snoj. Pri Ormožu je kraj Sv. Tomaž, ki je dobil

Geburts.										Buch.	
Jahr Monat und Tag.	Stadt, Markt, oder Dorf.	geb. am.	Namen.	Religion.	Stand.	Eltern.	Patron.	Beim.	Urb.	Beim.	Urb.
1791											
Jan 1 ^{ten}	Gjurnitz	26.	gromg	/	/	/	/	/	/	/	/
Jan 17 ^{ten}	Gjurnitz	9	gromg	/	/	/	/	/	/	/	/
Jan 22 ^{ten}	Gjurnitz	9	gromg	/	/	/	/	/	/	/	/
Jan 28 ^{ten}	Gjurnitz	28	maria	/	/	/	/	/	/	/	/

Priimek Tomc ima eno gnezdo v Župniji Homec pri Kamniku. V najstarejši krstni knjigi te župnije je leta 1791 vpisana Helena Tomc, hči Jurija Tomca in Uršule, rojene Dornik. Knjiga je v Nadškofijskem arhivu Ljubljana (K 1789–1829, Homec, zv. 1, str. 5).

Ena najstarejših omemb priimka v Tomc v matičnih knjigah je v Župniji Šmartin v Kranju. Vpis je slabo čitljiv in slabše ohranjen, zato je v izjemno pomoč indeks, ki so ga naredili 250 let kasneje. Knjigo hrani Nadškofijski arhiv Ljubljana (K 1644–1653, Kranj Šmartin, zv. 3, str. 9).

svojo občino (2006). Isto krajevno ime najdemo še v podružnicah župnij Šmarje pri Jelšah, Vojnik, Begunje pri Cerknici (Topol), Bertoki, Draga pri Kozini, Gospa Sveta, Gročana, Hrib pri Hinjnah ... Na Primorskem staknemo tudi dva vasi z istim imenom, ki ju včasih mešamo. Kraški in vipavski, Stomaž pri Štjaku

in Stomaž pri Ajdovščini. Če bi zapisovalci uradnih imeni prisluhnili domačinom, kar bi po mnenju strokovnjakov morali storiti, bi sicer ta problem odpadel. Stomažu pod Čavnom, včasih imenovane tudi Štomaž, namreč domačini rečejo Stomaži. Prebivalci Stomažani rečejo, da grejo k Stomažem in da so doma od Stomažev.

V Sloveniji je Tomcev 484, največ na Kranjskem, na vsem svetu pa 760. V Združenih državah Amerike 76, Franciji 46, na Hrvaškem 26, v Kanadi 24, Srbiji 16, Belgiji 15, Nemčiji 7 in Venezueli 6. Verjetno je kakšen Tomc v ZDA tudi med 49 ljudmi s priimkom Tomz. Pred pol stoletja je bilo v Sloveniji Tomcev 546.

HUMOR, HOROSKOP

HOROSKOP

TANJA

Oven (21. 3.–21. 4.)

Otresali boste z zavirami rogov, saj vam bodo rutina in z njo povezane vsakodnevne obveznosti krepko presedale. Razmišljali boste o spremembah in si želeli vsaj malo akcije, s katero bi dobili novo energijo za nadaljevanje poletja.

Bik (22. 4.–20. 5.)

Prijatelji bodo odigrali pomembno vlogo v pogovorih o vaši prihodnosti in željah, ki bi si jih radi izpolnili. Pozitivne in predvsem kreativne energije se bodo kar vrtnčile okoli vas, zato povabite v ta oblak še prijatelje in sorodnike.

Dvojčka (21. 5.–21. 6.)

Vaša intuicija bo v teh dneh izredno močna in v povezavi s sanjami lahko razvozlate marsikatero težavo oziroma odkrijete pot v prihodnost, ki se vam je doslej zdela nemogoča. Torej, svinčnik in papir na nočno omarico, da česa ne pozabite.

Rak (22. 6.–22. 7.)

Iz veselja ste dobili vabilo, da spremenite na sebi stvari, ki vam niso všeč. Da postanete taka oseba, kot si želite biti, in ne taka, kot vas sili vsakdanje rutinirano sivo življenje. Imate vsvo podporo energij, da spremenite stvari na sebi.

Lev (23. 7.–23. 8.)

Čas bo za počitek, saj se bo vaša sezona kmalu začela in škoda bi bilo, da bi jo pričakali izmučeni in brezvoljni. Hkrati se vam bodo v tem obdobju spremenili nekateri življenjski nazorji, ki se nanašajo na vašo komunikacijo in duhovnost.

Devica (24. 8.–23. 9.)

Nekaj pogovorov, ki jih boste imeli z ljudmi v svoji okolici, bo povzročilo velike premike v vašem sprejemanju dejstev in v vašem življenju. V povezavi s tistim, kar vam intuicija že dolgo govori, boste sprejeli nekaj odločitev.

Tehtnica (24. 9.–23. 10.)

Vaše trdo delo se bo obrestovalo, saj vas bodo opazili tisti, ki odločajo. Hkrati se bodo dogajale spremembe na področju zasebnih odnosov, ki bodo lahko tako drastične, kot je razhod ali pa skupno življenje in poroka.

Škorpion (24. 10.–22. 11.)

Čas bo odličen za potovanja ali učenja nečesa novega. Prav tako lahko poskusite poglobiti svoje spiritualne prakse in se v tem mirnem času naučite meditacije, ki vam bo v času prihajajočih stresov pomagala ohraniti notranje ravnotežje.

Strelec (23. 11.–21. 12.)

Nekaj na finančnem področju se ne bo odvijalo po vaših željah, zato je mogoče čas, da ponovno razmislite o potrebah in željah in temu prilagodite finančni načrt. V kakršnikoli zagati se boste znašli v teh dneh, ne iščite še kompromisa.

Kozorog (22. 12.–20. 1.)

Prihajajoči dnevi bodo pomembni za nekaj prihodnjih tednov, čeprav to mogoče na prvi pogled ne bo razvidno. Začeli boste nekaj novega, pa naj bo to nov osebni odnos, nova kariera, učenje ali ustvarjalna dejavnost. Zadovoljni boste.

Vodnar (21. 1.–19. 2.)

Zaradi financ in pričakovanj, ki jih po nepotrebnem gojite do drugih oseb, boste slabe volje in nesrečni. Razmislite, ali je to resnično pravi pristop ali pa so si vaši možgani samo našli novo zabavo.

Ribi (20. 2.–20. 3.)

Naložili si boste dosti več, kot pa boste zmožni narediti. Še enkrat razmislite o seznamu svojih obveznosti in brez slabe vesti črtajte dvoje: tisto, kar ni vaša prioriteta, in tisto, kar ste sprejeli zaradi občutka dolžnosti, ne iz veselja.

TA JE DOBRA

Oba na dopust

V pisarni se pogovarjata sodelavca, moški pri tridesetih in blondinka.

Moški: »V tej vročini se mi res ne da več delati. Nič, kar teden dni dopusta si bom vzell!«

Blondinka: »Kako ti bo pa to uspelo? Saj veš, kakšen je naš šef glede dopustov.«

Moški: »Poglej to.«

Spleza na omaro, se z nogami zatakne za rob in visi z glavo navzdol. Ko pride šef v pisarno, ga začudeno pogleda in vpraša: »Kaj pa delaš na omari?«

Moški: »Jaz sem luč!«

Šef: »Kakšna luč? Tebi se je zmešalo, vzemi si teden dni dopusta, da prideš malo k sebi!«

Možakar spleza z omare in veselo odide domov, blondinka pa za njim.

»Halo, kam greš pa ti?« vpraša šef.

Blondinka: »Domov, saj v temi ne morem delati.«

Papiga in zlata ribica

Papiga ujame zlato ribico, ki ji reče: »Povej, kakšno željo imaš?«

Papiga: »Kakšno željo imaš?«

Čevapčiči

Športnika po treningu sedita v »čevapdžinici« in prvi reče: »Ali obstaja kaj lepšega, kot je porcija čevapčičev po napornem treningu?«

»Seveda obstaja. Čevapčiči brez treninga.«

Gorenjec pri frizerju

»Gospod Janez, kako naj vas ostrižem?«

»Zastonj.«

LAŽJI SUDOKU

2	3		6			5		
5				9	8		4	
		4			2	1		9
	7	6	9	1				2
	1						3	
8				5	6	7	9	
6		7	2			3		
	5		4	6				7
		3			9		8	5

Rešitev:

5	9	8	7	1	6	2	9	4
2	7	6	9	1	8	5	3	4
4	1	5	9	8	7	2	6	3
1	6	2	9	5	6	7	8	3
9	6	7	2	8	5	1	4	3
2	5	9	1	6	9	2	8	7
6	9	1	2	5	7	8	4	3
8	7	4	6	2	1	9	5	3
3	4	5	1	7	9	6	2	8

TEŽJI SUDOKU

5			8	4		1		2
		6				1		
4							5	
9		2	3					7
7				9				4
	1				4	5		6
	5							3
			7			2		
8		9		1	3			

Rešitev:

2	7	9	6	1	5	6	2	8
5	1	2	8	7	4	9	3	6
6	8	9	2	7	4	5	1	3
9	6	7	2	8	1	5	3	4
1	2	5	6	1	9	2	4	3
6	5	7	9	8	1	9	7	2
8	6	7	1	5	9	2	4	3
2	9	1	2	7	8	6	5	4

Navodilo za reševanje: v kvadrate vpišite števila od 1 do 9 tako, da se ne bo nobeno število ponovilo ne v vrstici ne v koloni ne v enem izmed odebeljenih devetih kvadratov. Pripravil B. F.

Čist konj je srečen konj

Biotehniški center Naklo (BCN) že vrsto let skrbi, da se med počitnicami v štirih terminih otroci lahko približe spoznajo s konji ter njihovo oskrbo. Dopoldanski termini so rezervirani za Konjičkove delavnice, v popoldanskem času pa sta na vrsti kuhanje in slaščičarstvo.

NIKA TOPORIŠ

Naklo – Počitniške delavnice BCN so primarno namenjene vsem ljubiteljem narave in živali, udeležijo pa se jih lahko otroci od prvega razreda dalje. Kot je pojasnila Maja Jensterle, vodja poletnega varstva s konji, se glavni namen delavnice skriva v druženju, gibanju na prostem in stiku s konji. »Otroci se naučijo skrbeti za konje, spoznavajo se z

osnovami jahanja, seznanimo jih z varnim delom s konji, odpravimo se na sprehode. Stremimo k temu, da se otroci na splošno naučijo, kako je treba skrbeti za konje, torej da konj ni le lepa žival za jahanje, temveč da je treba tudi skidati gnoj, ga skrtačiti, očistiti, nahraniti.« Povprečno se delavnic udeležuje dvajset otrok, poleg oskrbe in jahanja pa poskušajo vsak dan popestriti z različnimi aktivnostmi.

»Pripravimo različne likovne delavnice, na katerih otroci lahko ustvarjajo, ponudimo športne igre, vodna doživetja, tako da je pestro ves dopoldan. Popoldne, po kosilu, pa se otroci preselijo v živilski del, kjer imajo kuharske delavnice in skupaj kuhajo ter pečejo različne dobrote.« je še pojasnila Maja Jensterle.

Otroci se v jutranjih urah zberejo pred hlevom, nato pa je čas, da skrtačijo konje, jih ob pomoči vaditeljic osedlajo, namestijo uzdo ter se z zaščitno čelado ter »želvo« podajo nanje. Osemletna Lana in petletna Zala Urbanc, sestrici iz okolice Golnika, sta povedali, da jima je na delavnicah zelo všeč, saj so se naučili veliko novega. »Zdaj vem veliko o konjih, kako jih hranimo, kako zlezemo nanj, kako se moramo obnašati okoli konj, se pravi, da jih ne presenetimo, saj nas lahko brcnejo. Ne bi rada izbirala, ampak najraje krtačim in jaham kobilko Kim,« je dejala Lana. Šestletna Vita Okorn iz Virmaš se je delavnic udeležila prvič, vendar je nekaj izkušenj že pridobila na tečaju jahanja. »Najbolj všeč mi je, da lahko jahamo, naučili pa smo se, da je konje treba veliko čistiti in hraniti. Nič nam ni dolgčas,« je povedala. Tudi Klemen Kuharič, enajstletnik iz Most, se je delavnic udeležil prvič. Tako kot vsem otrokom je tudi Klemenu največ pomenilo, da so lahko jahali, dejal pa je, da pred tem ni vedel, kako zelo čiste živali so konji. »Ne samo da ni videti lepo, če ni očiščen, tudi srečen ni. Čist konj pa je srečen

Preden se zabava lahko začne, je treba pripraviti vse potrebno za konja in jahača. / Foto: Tina Dokl

Otroci se dobro zavedajo, da skrb za konja pomeni tudi čiščenje hleva, četudi jim morda ne diši najbolj. / Foto: Tina Dokl

Da je konj lep, zdrav in urejen, sta nujna tudi lepo počesana griva in rep, nekateri srečneži pa so deležni tudi pletenja kitk. / Foto: Tina Dokl

Vsem udeležencem Konjičkovih delavnic največ pomeni priložnost, da lahko jahajo. Kot so povedali, jim bo to večno ostalo v spominu. / Foto: Tina Dokl

konj,« je pojasnil. Čeprav Konjičkove delavnice potekajo v Naklem, dober glas seže daleč. Osemletna Ljubljanka Eliza Razinger

se je delavnic udeležila, saj obožuje konje, delavnice pa so odlična priložnost, da se z njimi tudi bolje spozna. »Res imam rada konje, ker

so, čeprav so zelo velike živali, zares nežni. Tu imam najraje Pluta, saj je slovenske pasme lipicanec in je zares lep,« je dejala.

Obudili kulinarično dediščino Kalanovih

Na posestvu Dvorca Visoko je Zavod Poljanska dolina v sodelovanju z Loškimi muzejem minuli petek pripravil kulturno-kulinarični dogodek Visoški lonec, ki je obiskovalce popeljal v obdobje, ko so na Visokem gospodarili Kalanovi, pa tudi v čas Ivana Tavčarja.

MATEJA RANT

Visoko – Z dogodkom, ki so ga poimenovali Visoški lonec, so obudili kulinarično dediščino Kalanovih, ki se je, zapisana v kuharici Ta dobra stara kuha, ohranila do danes, je pojasnila vodja Kavarne Visoko Martina Ambrožič Tušar. Obiskovalci so imeli priložnost to tradicionalno jed, ki so jo pripravljale gospodinje na Visokem, tudi poskusiti. Za kulturni pridih pa so poskrbeli

z vodenim ogledom muzejskih zbirk v dvorcu, predstavljajo oblačilne dediščine in folkloro. »Ravno Franja Tavčar je v Poljansko dolino prinesla kostum preteklosti oziroma narodno nošo,« je ob tem še spomnila Martina Ambrožič Tušar.

Po Dvorcu Visoko je obiskovalce popeljala kustosinja Loškega muzeja Biljana Ristić in jim med drugim predstavila bogato zbirko predmetov, predvsem kuhinjskih pripomočkov iz

zapuščine Kalanove rodbine, ki je na Visokem gospodarila več kot dvesto let. Obenem pa so spoznali življenjsko zgodbo prav tako nekdanjih lastnikov dvorca Ivana in Franje Tavčar, ki sta pokopana v družinski grobnici nedaleč od dvorca. V nadaljevanju je Andreja Stržinar, mojstrica in ustvarjalka unikatnih kostumov iz različnih obdobj, prikazala oblačilno dediščino in običaje oblačenja na škofoškem območju. Obiskovalci so si lahko ogledali

tudi kostume, ki jih je izdelala za Folklorno skupino Zala, ki deluje pod okriljem Turističnega društva Žirovski Vrh. Člani omenjene folklorne skupine so se na dogodku ob spremljavi harmonike predstavili v odrski postavitvi Lucije Kavčič z naslovom Na bajtarja ste pozabil. Za vrhunec večera je poskrbel hišni kuhar Janez Kržišnik, ki je pripravil in postregel pristno visoško jed, imenovano visoški lonec. Kot je pojasnila Martina Ambrožič Tušar,

Hišni kuhar Janez Kržišnik je pripravil in postregel pristno visoško jed, imenovano visoški lonec. / Foto: Mateja Rant

je bil priljubljen kot vsakodnevna jed, pripravljali pa so ga tudi ob posebnih priložnostih. Obiskovalci so imeli priložnost poskusiti praznično različico, v katero so poleg krompirja in več vrst zelenjave dodali tri vrste mesa:

govedino, svinjino in telečji flam. »Zanimivost lonca je, da so ga po štirih urah kuhanja zavili v flanelo in postavili v skrinjo s senom. Tako se je jed zelo počasi ohlajala, kar je prispevalo k njenemu še bogatejšemu okusu.«

GG mali oglasi

E-POŠTA: malioglas@g-glas.si
TELEFON: 04 201 42 47

www.gorenjskiglas.si

Radio Triglav®

Radio Triglav Jesenice, d.o.o., Trg Toneta Čufarja 4, 4270 Jesenice

Gorenjska 96 MHz
RADIO ZA RADOVEDNE

Kogar imaš rad,
nikoli ne umre.
Le daleč, daleč je ...

OSMRTNICA

Z neizmerno žalostjo v srcu sporočamo, da nas je v 79. letu za večno zapustil naš ljubi ata

ANTON (TONE) ČADEŽ

mesar v pokoju

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, 23. julija 2023, ob 15. uri na pokopališču v Šenčurju. Za vse, ki se želite posloviti od našega dragega ata, bo žara v soboto od 10. ure dalje v tamkajšnji mrliški vežici. Naj lep spomin nanj ostane v naših srcih.

Žalujoči vsi njegovi

Čudno, kako prazen je svet,
ko umre en sam človek.
(Dante Alighieri)

ZAHVALA

Zapustil nas je naš dragi ata

RUDOLF ŠMID

dipl. ing. kem.

Od njega smo se poslovili v nedeljo, 16. julija, na pokopališču v njegovem ljubem rodnem Tržiču. Hvala vsem, ki ste se v tako velikem številu prišli še zadnjič posloviti od dragega pokojnika in ste nam izrekli sožalje. Hvala za darovane maše. Posebej hvala atovi nečakinja Tatjani Peharc, dr. med., za dolgoletno skrb in nasvete ter podporo posebej v zadnjih letih, ko se je boril s težko boleznijo. Hvala tudi župniku dr. Silvu Novaku za čutno opravljen obred, ki bi mu nedvomno veliko pomenil.

Žalujoči vsi njegovi

OSMRTNICA

Z bolečino v srcu vam sporočamo, da nas je v 78. letu starosti zapustila naša draga žena, mami, babica

MARIJA DAMJAN

Pogreb drage pokojnice bo v soboto, 22. julija 2023, ob 13. uri na pokopališču v Križah. Žara bo na dan pogreba od 10. ure dalje v tamkajšnji poslovilni vežici.

Vsi njeni

OSMRTNICA

Žalostni sporočamo, da nas je v 90. letu starosti zapustila naša draga mama

VIDA ŠTER

roj. Ovijač, iz Trboj

Od nje se bomo poslovili v soboto, 22. julija 2023, ob 15. uri na pokopališču v Trbojeh. Žara bo od petka, 21. julija 2023, od 16. ure naprej v tamkajšnji poslovilni vežici.

Vsi njeni

Ni te več na vrtu ne v hiši,
nič več glas se tvoj ne sliši.
Bremena življenja te niso zlomila,
bolezen v tebi vso moč je izpila.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega ata, pradedka, brata in strica

RUDOLFA KAROLA GÖTZA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, znancem, čebelarjem ČD Kranj in pilotom eskadrilje za vso pomoč, izrečeno sožalje ter spremstvo na njegovi zadnji poti. Hvala tudi gospodu župniku za lepo opravljen obred.

Žalujoči vsi njegovi
Orehok, julij 2023

Ni te več na vrtu ne v hiši,
nič več glas se tvoj ne sliši.
Če lučko na grobu upihnil bo vihar,
v naših srcih je ne bo nikdar.

ZAHVALA

V 78. letu starosti nas je za vedno zapustila draga žena, mati in sestra

MARJETA PREK

rojena Kranjc, iz Kokre

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečena ustna in pisna sožalja, za sočutne besede tolažbe in spodbude ter za podarjeno cvetje in sveče. Posebna hvala župniku Pavlu Okolišu za lepo opravljen cerkveni pogreb, nosačem, zvonarju, pevcem za ganljivo petje in pogrebni službi Navček za njihove usluge. Za izkazano pomoč se zahvaljujemo tudi Ireni Pavec in Jožici Prešeren. Hvala še enkrat vsem imenovanim in neimenovanim, ki ste pokojnico v tako velikem številu spremljali na njeni zadnji poti in jo boste ohranili v lepem spominu.

Žalujoča mož Stane in sin Tomi

Srce je omagalo,
tvoj dih je zastal,
a nate spomin
bo večno ostal.

ZAHVALA

V 95. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, stara mama in prababica

OLGA OSTERMAN

iz Lancovega

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, prijazne besede in podarjene sveče. Zahvaljujemo se tudi župniku z Zatega polja za izveden obred, prav tako Komunalni Kranj ter pevcu Janezu Trilerju.

Žalujoči vsi njeni

Srce je omagalo,
tvoj dih je zastal,
a nate spomin
bo večno ostal.

ZAHVALA

V 93. letu starosti je zadnjo brazdo življenja odoral in za večno zaspal na svoj ljubljeni kmetiji naš dragi mož, oče, ata, stari ata, brat in stric

FRANČIŠEK POGAČNIK

po domače Štularjev Francl iz Otoč

Iskrena hvala vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja, cvetje, sveče in darove za cerkev. Za dolgoletno zdravljenje se zahvaljujemo dr. Julijani Šter, vsem medicinskim sestram, posebno sestri Smilji, in vsem negovalkam Doma dr. Janka Benedika. Ob težkem slovesu pa hvala gospodu župniku Martinu, pevcem, trobentaču, pogrebni službi Akris in sosedu Boštjanu za ganljiv govor.

Ata, naj ti bo lahka domača zemlja in počivaj v miru.

Tvoji: žena Antonija, sin Franci, vnuka Vesna in Uroš, pravnuki Anže, Patrik, Anika, Aljaž, Marcel in Tinkara ter ostalo sorodstvo

Draga naša mama,
veliko si prestala,
zdaj odšla si tja,
kjer tvoji dragi so doma.

ZAHVALA

V 90. letu starosti je mirno zaspala naša skrbna mama

TILKA GRILC

roj. Martinjak, iz Grada pri Cerkljah

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem, znancem za pomoč, izrečena ustna in pisna sožalja, podarjeno cvetje, sveče in darove za svete maše. Posebna zahvala gre tudi sosedama Darji in Špeli, pogrebni službi Pogrebnik, g. Jerneju Marenku, ki jo je obiskoval, in g. kaplanu Martinu Lebnu za somaševanje ter pevcem za lepo zapete pesmi. Še enkrat iskrena hvala vsem, ki ste našo mamo pospremili na zadnjo pot. Naj počiva v miru!

Žalujoči: sin Jani z ženo Mojco, vnuka Rok in Petra z družino

Študentsko delo pod Triglavom

Povpraševanje po delu v planinskih kočah je tako veliko, da se je zanj treba dogovoriti že zgodaj spomladi, nekatere kočice pa pred sprejetjem odločitve o bodočem študentskem kadru s kandidati opravijo celo razgovore in sprejmejo le tiste s priporočilom.

NEŽA MARKELJ

Kranj – Preteklo nedeljo sem v zgodnjih večernih urah prisopihala k Meti Štuhec na obisk. Dom Valentina Staniča pod Triglavom je bil zaradi napovedanega poslabšanja vremena prazen, le dva Francoza sta ob oknu uživala ob kozarcih rdečega vina in pogledu na zahajajoče sonce. Kuhar Brane Huzjak mi je postregel veliko porcijo odlične jote, Meta pa je zakurila v majhni železni peči in skupaj s Tinkaro Toplak sta veselo razlagali o njunem življenju in pripetljajih v koči.

Študenti smo pripravljani poprijeti za marsikatero delo – od bolj vsakdanjih, kot so strežba, promocije ali raznašanje pošte, pa do bolj nenavadnih, ki vključujejo pašo v bohinjskih planinah ali delo v planinskih kočah. Te svoja vrata odpirajo ob koncu junija, ravno ko najbolj pridni odpišejo zadnje izpite in se začnejo spogledovati z idejo o poletnem zaslužku. Čeprav je ponudba del ogromna in se nove možnosti ponujajo

Smerokaz, ki nas na poti iz doline Kot usmeri proti Domu Valentina Staniča

/ Foto: Neža Markelj

Prvi dan sta Meta in Tinkara izkoristili za vzpon na Triglav. / Foto: osebni arhiv

iz danes na jutri, pa je povpraševanje po delu na kočah tako veliko, da se je zanj treba dogovoriti že zgodaj spomladi, nekatere kočice pa pred sprejetjem odločitve o bodočem študentskem kadru, s kandidati opravijo celo razgovore in sprejmejo le tiste s priporočilom.

Ljubljana jo je dolgočasila

Meta je ponudbo za študentsko pomoč v Domu Valentina Staniča opazila na spletni strani Planinske zveze Slovenije. »Lani sem se konec junija vrnila z Erasmusove izmenjave na Češkem, Ljubljana me je dolgočasila in s prijateljicami smo ravno debatirale o možnostih dela v kočah. Imela sem veliko časa in sem se kar prijavila, čeprav še nikoli v življenju nisem bila na dva tisoč metrih.« mi je povedala Meta, ki jo je gorsko življenje tako navdušilo, da letošnji julij ponovno preživlja v Staničevem domu. »To ni samo možnost za dober zaslužek. V gore se pridem 'odklopit',

opazovat najlepše sončne zahode in spoznavat zanimive ljudi. Čeprav ni interneta, mi res nič ne manjka.«

Trenutno v domu pomagajo dve študentki, Meta in Tinkara, ter kuhar Brane. On poskrbi za lačne planince in zapolni dnevno ponudbo z ričetom, joto in govejo juho, loti pa se tudi peke skutnih palačink ter jabolčne zavitke. Meta in Tinkara skrbita za urejenost kočice, opravljata receptorsko delo, sprejemata rezervacije in pomagata pri strežbi.

Dan se začne ob šestih zjutraj

Na vprašanje, kako poteka njen običajni dan, Meta odgovori: »Dan se začne ob šestih zjutraj, ko Brane pripravi zajtrk za naju in prve goste, ki jih midve postreževa, in neke do devetih se kočica po navadi izprazni. S Tinkaro nato pospraviva sobe, preoblečeva postelje in počistiva kopalnice. Čez dan streževa kosila in registrirava nove goste,

zvečer pa ponovno pomagava pri strežbi in pospraviva jedilnico.« Kaj pa prosti čas? »Ob začetku sezone je tega več kot v avgustu,« pove Meta in doda, da se s Tinkaro včasih dogovorita, da ena dela, druga pa lep dan izkoristi za sprehod do Begunjskega vrha, Vrbanove špice ali Rjavine.

»To ni samo možnost za dober zaslužek. V gore se pridem 'odklopit', opazovat najlepše sončne zahode in spoznavat zanimive ljudi. Čeprav ni interneta, mi res nič ne manjka.«

Ob koncu pogovora jo vprašam še, ali se bo naslednje leto vrnila. Brez obotavljanja odgovori, da če bo le imela možnost, bo z veseljem spet prišla: »Všeč mi je pogled na Triglav, vidim gamse in kozoroge, celo ovčike imamo. Stanič je super!«

Kako se v vročini hladijo Gorenjci

Letošnje poletje je pokazalo, da z vročino ne bo prizanašalo, zato nas je zanimalo, kako si v vročih dnevih Gorenjci lajšajo temperaturne obremenitve, kam se skrijejo v senco in kaj si privoščijo za ohladitev.

Aljaž Gartnar, Srednje Brdo

Zame je poletje zelo delavno, saj imamo doma kmetijo in za nas pravzaprav ni počitka in sprostitve. Poskušam se zadrževati v senci, kolikor se pač lahko, kolikor delo dopušča, spijem kakšno hladno pijačo in si prižgem klimo v traktorju, brez tega pa res ne bi šlo.

/ Foto: Tina Dokl

Petra Blažič, Britof

Moram reči, da mi trenutne temperature zelo ustrezajo in sploh se mi ne zdi prevročje. Drugače pa grem zelo rada ob Kokro in se tam ohladim, na bazen ali ob kakšno jezero pa letos še nisem šla, mogoče mi kakšen dan celo uspe. Zelo rada si privoščim sladoled, v teh dneh res prija.

/ Foto: Tina Dokl

Vid Pezdič Bertoncej, Radovljica

V zadnjih dneh mi je res zelo vroče, se bolj zadržujem v zaprtih prostorih, na hladnem pod klimo. Rad pa si privoščim tudi kakšen osvežilen napitek in vodni sladoled, najraje z okusom limone. Doma sicer izdelujemo tudi brezalkoholno pivo, in ko je dobro ohlajeno, res osveži.

/ Foto: Tina Dokl

Matevž Urh, Bohinj

Bili smo že na morju na Hrvaškem, zdaj pa se večinoma ohlajam v Bohinjskem jezeru, ki je prijetnih temperatur. Ker sem doma s kmetije, poletne dni preživljam tudi delavno, in če imamo na primer košnjo, se je ohladiti kar težko. S kakšnim sladoledom mogoče.

/ Foto: Tina Dokl

Vida Fidler, Strahinj

Vročje je, vroče, sploh med delom. Učim v avtošoli in klima je nenehno prižgana. Drugače bi se verjetno skuhal. Se pa ohladimo kdaj v kakšnem jezeru, ob rekah, bili smo že na morju in načrtujemo verjetno še kakšen dopust.

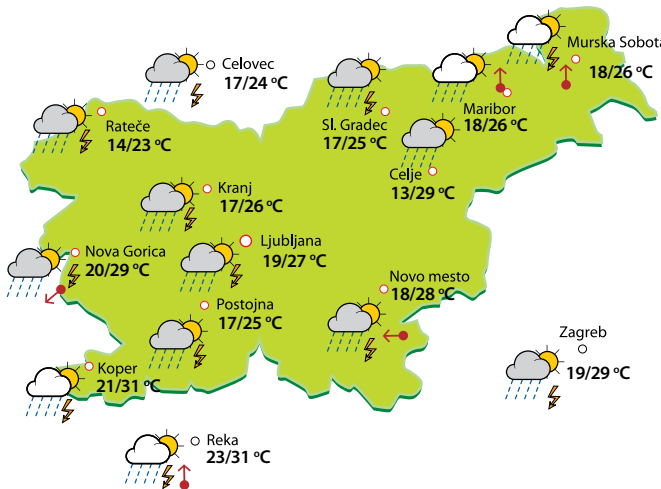
N. T. / Foto: Tina Dokl

vremenska napoved

Danes bo sprva oblačno, nato se bo delno zjasnilo. Popoldne bo prevladovala spremenljiva oblačnost, možne bodo plohe in nevihte. Jutri bo oblačno, čez dan se bodo pojavljale plohe in nevihte. V nedeljo bo pretežno sončno in topleje.

Agencija RS za okolje, Urad za meteorologijo

PETEK 16/25 °C
SOBOTA 15/23 °C
NEDELJA 14/28 °C

NA GLAS

aforizem

Po zvokih sodeč soseda ne živita več na koruzi, pač pa že na pokovki.

Milan Fridauer - Fredi